

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling.	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	4.—
Afzonderlijke nummers	0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje	f 2.—
Bij contract reductie.	

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

INHOUD: De Chineesche beweging op Java. — Uit de Memorie van Antwoord. — Centrale Commissie voor „Plan 1913”. — Indische Schilderkunst. — St. Nicolaas-Uitstalling. — Uit de Oost-Indische Mail. — Suriname. — Curaçao. — Feuilleton. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Lees-tafels. — Mededeelingen.

De Chineesche beweging op Java.

Onder voorzitterschap van Dr. E. B. Kielstra, hield het Indisch Genootschap Dinsdagavond 8 uur een algemeene vergadering, waarin Mr. P. H. Fromberg bovenvermeld onderwerp inleide.

De volgende stellingen werden daarbij door spr. weder toegelicht:

1o. Onder de Chineesche quaesties treden die van de vrijheid van beweging, de regeling van het familie- en erfrecht en de justitiële vrijstelling met Europeanen op den voorgrond.

2o. Wat de eerste betreft, behoort in afwachting van algeheele afschaffing van het passenstelsel, de vrijstelling van de op Java geldende bepalingen op het reizen en de vestiging te worden uitgestrekt tot alle Chineezen (Vreemde Oosterlingen), die in Ned.-Indië uit aldaar gevestigde ouders geboren zijn.

3o. De regeling van het familie- en erfrecht behoort te geschieden op den grondslag van het Europeesche recht met bevoegdverklaring van den Europeeschen rechter tot het kennisnemen van geschillen.

In elk geval behoort die regeling gepaard te gaan met de invoering van een burgerlijken stand en moet zij uitgaan van het monogamisch beginsel.

4o. Wat de strafrechtspleging betreft, behooren de Chineezen (Vreemde Oosterlingen) aan de landraden te worden onttrokken.

Mr. Fromberg stelde allereerst de vraag: wat heeft men onder de Chineesche beweging te verstaan?

Zijn antwoord was: het streven der Indo-Chineezen om hun rechtstoestand te verbeteren, evenals dit met de Japanners is geschied.

En doen wij dit niet tijdig dan zal, zoo meende de inleider, China zelf ten slotte bij ons aandringen op algeheele gelijkstelling. Zij hebben thans een tweeledige nationaliteit en zullen op hun Chinese nationaliteit een beroep blijven doen, zoo lang zij niet volledig met Nederlandsche onderdanen gelijkgesteld zijn.

Allereerst betogde spr., dat de Chineezen meer bewegingsvrijheid moet hebben. Wij hebben thans het passenstelsel dat voor hen vernederend is. Heerendiensten en gedwongen koffiecultuur worden door den Javāan afgeschaffd, maar den Chinees, die hun productie kan opkopen en in goederen handelt, die voor den Inlander onmisbaar zijn, zullen velen nog de binnenlanden weren, omdat men hem behoudt als een woekeraar. Maar waar op het gebied van het credietwezen en onderwijs reeds zoogenaamd is geschied om den Javāan uit de handen van

particuliere geldschietters te houden, mag men toch wel aannemen, dat de Javāan niet het slumperig wezen is waarvoor men hem aanziet.

Men heeft den Chinees den vloek van Java genoemd en heeft beweerd, dat als hij nooit op Java was geweest, de toestand veel beter was geworden. Maar dat is juist de vraag. In elk geval, als men zóó redeneert, dan kan men ook zeggen, dat als de Hollanders indertijd Java niet hadden veroverd, de toestanden ook heel anders zouden zijn geweest. Dan was er zelfs geen Indisch Genootschap. (Gelach.)

En zijn alleen de Chineezen geldschietters? Zijn er geen hadjis, geen gepensioneerde ambtenaren, enz. En maken ook de Europeesche industriëlen niet gaarne gebruik van de goedkope werkkrachten op Java? Wat van dit alles zij, de Chineezen zijn er nu eenmaal en spreker meent, dat de geschiedenis van het passenstelsel wijst op s'eerls ruimer beteling van de Chineezen. Spreker wenscht dan ook in afwachting van de algeheele afschaffing van dat stelsel, de vrijstelling van de op Java geldende bepalingen op het reizen en de vestiging te zien uitgestrekt tot alle vreemde oosterlingen, die in Ned.-Indië uit aldaar gevestigde ouders geboren zijn. Spr. zag uit de courant van Dinsdagavond, dat Mr. De Meester dien dag in de Tweede Kamer hetzelfde stelsel verdedigd heeft. Ook de Jong-Javaansche beweging geeft aanleiding tot het toepassen van dit denkbeeld.

Spr. kwam daarop tot de justitiële gelijkstelling. De regeling van het familie- en erfrecht moet geschieden op den grondslag van het Europ. recht:

- 1o. omdat er geen andere grondslag te vinden is;
- 2o. omdat de wenschen der belanghebbenden in deze richting gaan.

Dit recht moet dan ook door Europeesche rechters worden toegepast.

De Chineezen hebben geslachtsnamen, evenals wij. Een moeilijkheid blijft echter: alleen door vermelding van het Chineesche karakter kan men den geslachtsnaam duidelijk aangeven daar de namen in verschillende dialecten geheel verschillend worden uitgesproken. Aan den ambtenaar van den burgerlijken stand zal dus Chineesche hulp moeten worden verschaft.

Ook voor Javanen wenscht spreker een burgerlijken stand waarbij echter een lager zegelgeld en lagere leges zullen noodig zijn voor uittraksels van de akten.

Een tweede bezwaar is, dat de Javanen geen geslachtsnamen hebben. Maar men kan de Javanen verplichten om geslachtsnamen aan te nemen.

Bij de regeling van het Chineesch huwelijksrecht moet men alleen de verbintenis met de hoofdvrouw als huwelijk beschouwen en niet de verbintenis met de bijvrouw. Er is onderscheid — naar spreker betogde tusschen polygamie en polygynie. Abraham was polygynist, maar geen polygamist. Zijn hoofdvrouw was Sara; Rachel de bijvrouw. Daarentegen was Jacob polygamist — hij had twee hoofdvrouwen — en tevens polygynist — want hij had bij vrouwen. De Chineezen nu zijn polygynisten. En de verbintenis met de hoofdvrouw heeft hetzelfde karakter van innigheid en duurzaamheid als ons huwelijk. De Indo-Chineezen vroegen dan ook alleen een huwelijksconcent voor hun hoofdvrouw.

Spr. zou de gehuwde Chineesche vrouw daarbij

een wapen in de hand willen geven door een strafbepaling tegen den Chineeschen gehuwden man, die in zijn woning een bijvrouw onderhoudt. Op klicht van de gehuwde vrouw zou alleen de vervolging kunnen worden ingesteld.

Men kan de Chineezen, die een zoon willen hebben om de voorvaderlijke lijn voort te zetten en die bij hun vrouw geen zoon verwekten het middel van adoptie geven. Toch kan men de quaestie der in overspel verwekte kinderen daarmee niet als afgedaan beschouwen. Die kinderen kunnen volgens het Indisch Burgerlijk Wetboek niet erkend worden. Maar in ons recht hebben thans ook d'e kinderen een actie tot onderhoud tegen den vader. Spreker zou het Indisch Burgerlijk Wetboek met deze bepaling willen aanvullen. Maar men zou ook de erkenning en wettiging van zulke kinderen kunnen toelaten onder voorwaarde, dat ook de wettige vrouw van den verwekker dat kind erkent. Het Duitse B. W. kent zulk een regeling.

Ten slotte bewoog spr. zich een oogenblik op het terrein der strafrechtspleging. Een krachtig uitgesproken publieke opinie heeft een hervorming doen totstandkomen, die weldra zal worden ingevoerd; de opheffing van de politierol, den politierechter en de invoering van den landrechter als rechter voor alle rassen. Men moet echter verder gaan. Maar al kan men de algemeene justitiële gelijkstelling niet plotseling tot stand brengen, men kan alvast een stap verder doen, door de vreemde oosterlingen, die thans geslingerd worden tusschen den Europeeschen en den Inlandschen rechter te onttrekken aan de landraden. Immers toch ook reeds voor het privaatrecht komen de Chineezen onder de jurisdictie van den Raad van Justitie. Op die wijze krijgt men een rationeële justitiële indeeling: de Inlandsche rechtspraak voor de Inlanders, de Europeesche voor alle anderen en daartusschen de landrechter voor alle rassen. Het is vernederend voor den Chinees, zich voor strafzaken te zien gelijkgesteld met de Inlanders.

Langs den door spr. aangegeven weg zullen de Chineezen tot denzelfden rechtstoestand komen als de Japanners.

Sprekers belangwekkende voordracht werd door de zeer talrijke aanwezigen met luid applaus ontvangen.

Na een korte pauze opende de voorzitter de gelegenheid tot discussie.

Mr. Nederburgh achtte het onderwerp, dat thans aan de orde was, te uitgebreid om 't in één avond te behandelen. In veel opzichten hadden de woorden van den inleider hem aangenaam verrast. Vooreerst had aem getroffen, dat de inleider een onderscheid had gemaakt, dat z. i. niet ten volle te handhaven is: een onderscheid tusschen Java en de Buitenbezittingen. Het is niet mogelijk een afzonderlijke regeling voor Java alleen te maken. Spr. hechtte daarentegen veel aan het verschil tusschen onze oude medeburgers in Indië van Chineeschen afkomst en de Chineezen, die ons de laatste jaren de eer aandoen, in Indië te komen. Dat onderscheid is van groot gewicht, aangezien het den schijn kan hebben, dat wij bij deze hervorming bezwijken voor den aandrang van China. De Chineezen, die den laatsten tijd in Indië komen als propagandisten en oproerstokers, verdienen zoo weinig de sympathie, dat spr. aan den aandrang van die zijde niet zou willen toegeven.

De opmerking, dat de eigenlijke Indo-Chineez en een dubbele nationaliteit bezitten, hetgeen tot moeilijkheden kan leiden, achtte spr. niet zeer juist. De nationaliteit van personen, in Indië woonachtig, dient naar onze wetgeving beoordeeld.

Met de afschaffing van het wiken- en passensysteem kan spr. zich in hoofdzaak vereenigen. Maar het verwonderde hem niets vernomen te hebben omtrent de toelating van Chineez en in Indië en de verwijdering van ongewenschte elementen. Met het oog op de moeilijkheden van den laatsten tijd is dit van groot belang. Aangenaam verrast was spr. door de derde stelling. Wordt er geen afzonderlijk recht voor de Chineez en ingesteld dan dienen dezen geheel aan het Europeesch recht te worden onderworpen.

Invoering der adoptie ware volkomen voldoende om aan de billijke verlangens der Chineez en naar een stamhouder te voldoen.

Spr. had een groot principiëel bezwaar. Mr. Fromberg wenscht gelijkheid voor de wet voor alle rassen. Nu heeft de inleider — en dit beschouwde spr. als het zoet gefluit van den vogelaar — een heel program ontworpen van de voordeelen, die daarvan voor de Inlanders het gevolg zouden zijn. En spr. meent ook, dat over de geheele linie de ongelijkheid dient opgeheven. Maar nu wordt in dit systeem de ongelijkheid juist voor de Inlanders vergroot. Dit moet op hen een deprimeerenden invloed hebben. De Chineez en hebben nu reeds een geprivilegieerde positie boven de Inlanders door hun onderwerping aan het Europeesche privaatrecht. Geschiedt dit nu ook ten opzichte der strafrechtspleging dan worden ook de Inlanders te dien aanzien de minderen van den Chinees. Gaat men nu de strafrechtspraak voor de Inlanders hervormen, zooals de inleider wenscht, dan kan men toch die uitstekende rechtspraak evengoed op de Chineez en en de Europeanen toepassen. Men bedenke, dat niet slechts de Chineez en, maar ook de Inlanders beginnen te gevoelen, dat de ongelijkheid moet verdwijnen. Daarom zou het uit een oogpunt van politiek en recht een onverstandige zet zijn, de Chineez en boven de Inlanders te privilegieeren.

Mr. Abendanon wees er op, dat in het Regeeringsreglement van 1854 de Chineez en voor een belangrijk deel gelijkgesteld werden met de Inlanders. Maar die gelijkstelling was steeds een misfe, een gelijkstelling op papier. Nooit heeft de Chinees gedwongen cultuur- of heerdiensten moeten verrichten. En zoo kon hij zich meer ontwikkelen dan de inlanders. Bovendien verrijkten de Chineez en zich door de opiumpacht, de slachtpacht, de overzetspacht enz., enz.

De inlandsche bevolking was daarvan de dupe. Zij werd gedwongen opium te gebruiken. Dat alles behoort gelukkig tot het verleden. De inlandsche bevolking heeft geleerd om zich heen te zien, zich te ontwikkelen, een aanbacht uit te oefenen. Maar nu gaat men telegelijkertijd weer tot den Chinees zeggen: heeren, gaat het binnenland in! Spreker vreest daarvan niet zoozeer woeker, maar veel meer dat alle bedrijven zullen komen in handen van de Chineez en. Dienengevolge zal er niets komen van de economische ontwikkeling der bevolking en een ontzettende ontevredenheid zal ontstaan. En dan weegt zwaarder dan het belang der 550.000 Chineez en op Java en Madoera het belang der 40 miljoen inlanders. Spreker gelooft, dat honderden Chineez en niet gediend zullen zijn met de gelijkstelling met Europeanen. Men heeft hen in 1855 hun bijzonder huwelijks- of vermogens-erfrecht willen laten houden. Zullen zij thans met het Europeesch recht genoegen nemen? En het gaat toch moeilijk aan de adoptie, die sinds lang voor de Europeanen is ingetrokken, thans voor de Chineez en in te voeren. Slechts enkele tientallen Chineez en hebben gebruik gemaakt van hun bevoegdheid om zich met Europeanen te doen gelijkstellen.

Zoo acht spr. het verkeerd, dat hij de inlandsch-Chineesche school, die te Fort de Kock is gesticht toen hij daar in 1901 was, aan Chineez en de prae is gegeven. (Applaus.)

De heer Van Zanten beoogde, dat er in verschillende desas heele Chineesche kolonies waren ontstaan in de zestiger jaren, die de beste boomen verbrandden, zich de rijstvelden toeëigenden, opium smokkelde. Dit lag aan het slechte desabestuur.

Welk recht hebben de Chineez en overigens om overal in te dringen? Als vreemdelingen hebben zij zich te onderwerpen aan de regels van hun huisheer.

Mr. De Vries vroeg zich af, na den inleider gehoord te hebben, of hij iets bijzonders voor de Chineez en wenschte en of hetgeen de inleider omtrent de inlandsche rechtspraak gezegd had, wel eigenlijk in diens betoog op zijn plaats was. Spr. meent, dat men een rechtspraak moet hebben voor iedereen, behoudens een bijzondere rechtspraak voor ons zelf.

Mr. Abendanon verduidelijkte naar aanleiding van deze laatste opmerking kortelijk zijn bedoeling.

Mr. Kilsintjes was het meest gefraspeerd in het betoog van den inleider door de toepassing en de uitwerking van het monogaam beginsel voor den Chinees.

Die voorstellen waren niet in overeenstemming met de geldende jurisprudentie, volgens welke kinderen uit bijvrouwen gelijk erfrecht hebben als kinderen uit de hoofdvrouw. En nu meent spr., dat men als familierecht alleen het bestaande recht mag aannemen.

De inleider, de debaters beantwoordende, was van meening, dat men een wetgeving moet maken die vooruit ziet, niet een die achteruifziet. En nu is de Chineesche vrouw bezig zich te ontwikkelen, er komt hier reeds een Chineesche jonge dame studeeren; de Chineesche vrouw wordt ook op het gebied van het erfrecht een valeur; de Chineesche bijvrouw zal zodoende steeds meer op den achtergrond geraken.

Spr. zette voorts uiteen dat hij niet alleen de Chineez en wil bevoordeelen op het gebied van de strafrechtspleging, doch iedereen. Van het dualisme moeten wij verlost worden.

Spr. acht het een ramp. Java steeds vast te koppelen aan de Buitenbezittingen. Men behoeft geen burgerlijken stand te maken voor alle koelies op Banka en Medan, die na drie jaar weer weggaan. In elk geval wil spr. met Java beginnen, dan heeft hij voorloopig genoeg.

De toelating van de Chineez en is reeds gezegd. We kunnen alle undesirables weren. Allerlei formaliteiten en onderzoekingen zijn noodig voor een toelatings- en een vestigingsbewijs te krijgen. Dus de menschen die toegelaten worden zijn bijna heiligen! (Luid gelach.)

Uit de crimineele statistiek blijkt overigens, dat de Chineez en een geringere criminaliteit hebben dan de Europeanen (1.04 tegen 1.9 op de 1000).

Voor de vestiging van bedrijven op Java is kennis, inzicht, doorzettingsvermogen noodig.

Dat kan de Javaan van den Chinees leeren.

Wat de adoptie betreft, deze was inderdaad jarenlang in Indië toegestaan, doch mr. Wichers heeft ze geschrapt. Maar Indië is juist het land voor de adoptie. Daar(n) wenscht spr. haar thans weer in te voeren.

Luid applaus beloofde den inleider voor zijn geestige, boeiende repliek.

Met een hartelijk woord van dank aan den inleider, alsmede aan de debaters, sloot de voorzitter te half twaalf de vergadering.

Uit de Memorie van Antwoord.

In de Memorie van Antwoord betreffende de begroting van 1913 deelt de Minister van Koloniën het volgende mede:

Naar aanleiding van de door een der leden gestelde vraag, of niet meer gedaan kan worden voor de hier te lande studeerende Inlanders, zij er op gewezen, dat naast de door dit lid genoemde Commissie van Toezicht, van wier tusschenkomst belanghebbenden slechts weinig gebruik maken, bovendien eene door de vereeniging „Oost en West” in het leven geroepen Studiecommissie bestaat, welke zich speciaal ten doel stelt de behartiging der belangen van de voor hunne opvoeding en ontwikkeling in Nederland vertoevende Inlanders en daarmee gelijkgestelden. De omstandigheid, dat deze commissie bestaat uit personen, die of vroeger in Indië veel met Inlanders in aanraking zijn geweest, of door den aard van hun tegenwoordigen werkring vanzelf bemoeienis hebben met de opleiding van bedoelde Inlandsche jongelieden, gevoegd bij het feit, dat zij samenwerkt met den adviseur voor Inlandsche zaken te Batavia, aan wien in Indië het toezicht is opgedragen op de opleiding van Inlandsche jongelieden, die voor hogere studie in Europa in aanmerking komen, levert een voldoende waarborg op voor eene vruchtbare werkzaamheid op dit gebied. De ondergeteekende gelooft dan ook niet, dat te dier zake meer gedaan behoeft te worden.

De vermelding in den uitgewerkten staat, dat f 1000 is toegestaan voor subsidie aan de vereeniging „Max Havelaarfonds” is opgenomen, in de verwachting, dat het daarvoor bij de suppletore begroting aangevraagd krediet zal worden verleend, vóórdat omtrent de begroting voor 1913 wordt beslist.

G. Lörcher's
OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen
Hoogstr. 32-32^a Den Haag

PIET HEINSTR. 123,
Telefoon 5262.
WEIMARSTR. 42a - Tel. 6160.

A. Op't Landt.

De Dames worden attent gemaakt op de groote keuze
PRACTISCHE SINT NICOLAAS-CADEAUX
Als: SHAWLS, JABOTS, HANDSCHOENEN, ZAKDOEKJES,
TASCHJES.
Zeer voordelige Wollen-Zijden BLOUSES en ROKKEN.
Beleefde uitnodiging tot een bezoek.

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT ————— BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN
— WONINGINRICHTINGEN —
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

**F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.**
Tollensstraat 118. Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHMANTELS, BONTMANTELS
en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

Behangers en Stoffeorders
**Linoleums,
Tapijten,
Meubelen.**

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15b
Telefoon 6655.
Herderinnestraat 18
Telefoon 2046.

Centrale Commissie voor „Plan 1913”.

De Centrale Commissie voor „Plan 1913” hield te Utrecht haar negende vergadering onder voorzitterschap van Jhr. C. F. van de Poll.

De vergadering was voornamelijk gewijd aan de bespreking van de rapporten en praeadviezen der sub-commissies.

Aan de hand van de ingekomen gegevens werd een lijst opgemaakt van de plaatselijke plannen voor den dienst der buitenlandsche reclame.

De sub-commissie voor de reclame bracht weder nieuw reclamemateriaal ter tafel en deelde mede dat de reclame-sluitzegels besteld zijn.

Met publiciteitsorganen in Duitschland, Frankrijk, Engeland, België en de Vereenigde Staten zijn onderhandelingen geopend, die voor het bevorderen van het vromtelingenverkeer doeltreffend beloven te worden.

Van den heer M. J. Brusse te Rotterdam was het handschrift ingekomen van een leesboekje voor de jeugd over het beïnvloed behandelen van vreemdelingen.

De commissie hoopt dit leesboekje een aantrekkelijk uiterlijk te kunnen geven en zeer ruim te kunnen verspreiden. Op medewerking van plaatselijke autoriteiten wordt daarbij gerekend.

Besloten werd door een geldelijke bijdrage mede te werken aan het verwezenlijken van een plan der Nederlandsche Vereeniging voor Economische Geographie om in 1913 een beknopten economischen gids van Nederland in vier talen uit te geven, speciaal bestemd om vreemdelingen juiste gegevens te verschaffen over onze welvaartsmiddelen.

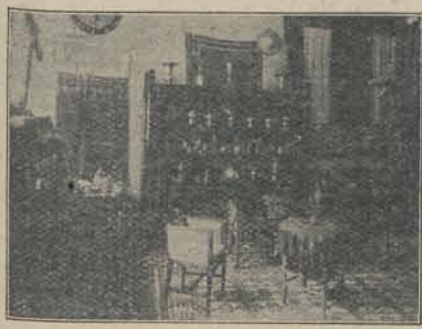
Indische Schilderkunst.

In de kunstzalen van den heer J. Saritjan, Prins Hendrikstraat 77, Den Haag, is wederom een tentoonstelling geopend van werken van den Javaanschen schilder Mas Pirngadie te Soerabaja.

Het werk van Pirngadie bestaat voornamelijk uit aquarellen. Naast landschappen, die in ons Insulinde zoo heerlijk schoon kunnen zijn, hangen daar verscheidene Javaansche interieurs, die voor een Hollander zekere eigenaardige bekoring bezitten.

De waardeering, die de wijze waarop de schilder het Indische landschap en het Indische leven weergeeft, in Indië geniet, blijkt voldoende uit hetgeen de Indische pers dienaangaande geschreven heeft.

SINT NICOLAAS-UITSTALLING.

„BOEATAN” - Heulstraat 19 - DEN HAAG.

Aan de Gazette de Hollande danken wij bovenstaand kiekje. Dit blad, dat zich ten doel stelt den vreemdeling te wijzen op de bijzonderheden van Groot-Nederland, schrijft er bij: „De maand December nadert met rassche schreden, en daarmee het echt Hollandsche, in-gezellige familiefeest Sint-Nicolaas. Menigeen breekt zich het hoofd, waar zijn keuze te doen voor smaakvolle en tegelijk praktische geschenken, die niet al te hoog in prijs zijn. Het blad raadt zijn lezers, en vooral zijn lezersessen aan, een kijkje te gaan nemen in Boeatan, Heulstraat 19, -Den Haag. Zij zullen er allerlei moois vinden, op het gebied van koper- en ander metaalarbeid; van vlechtwerk, in den vorm van mandjes, doozen, tasschen, matten enz.; maar ook wonderschoone stoffen, zowel geweven als gebatikt, vervaardigd door de kunstvaardige handen der Indische vrouw, met haar aangeboden goeden smaak. Een geschikt St. Nicolaasgeschenk is daar allicht onder te vinden.

Uit de O.-I. Mail.

Een financieele raad. Reeds geruimen tijd geleden is vermeld, dat de minister van Koloniën gereed gekomen is met zijn voorstel tot het in het leven roepen van een koloniaale raad en dat dit voorstel

aan het oordeel der Indische regeering zou worden onderworpen. Dit voorstel, dat hier nog in behandeling is, beoogt de instelling van een college, bestaande uit 35 leden, dat niet met den naam van Koloniaale Raad, maar als Financiële Raad zal worden aangeduid.

Als voorzitter van dien Raad zal optreden de vice-president van den Raad van Ned.-Indië, terwijl als leden zullen zitting nemen de commandanten van de land- en zeemacht, de zeven directeurs van de civiele departementen van burgerlijk bestuur, een viertal hoofden van gewestelijk bestuur zowel van Java als van de buitenbezittingen, in totaal dus 18 landsdienaren, en verder een 17-tal door de locale raden aangewezen personen. In hoofdzaak zal thans in het begin, de taak van den financiële raad bestaan in de behandeling van het ontwerp der Indische Begroeting, waarvan de vaststelling natuurlijk zal geschieden bij de wet.

(Java-Bode.)

Beetwortelsuikercultuur op Java. B. schrijft in de Suikerbond:

Er is een rilling gegaan door de geleerden van al wie belang hebben bij de rietsuikercultuur op Java.

Oorzaak daarvan is de volgende tijding geweest: „De heer Loebell te Soerabaja heeft op de onderneming „Gangsiran” bij Batoe, op 26000 voet, een aanplanting van suikerbieten aangelegd. Het zaad heeft hij uit Erfurt gekregen.

Men had de vriendelijkheid aan de redactie van het Soer. Hblad de resultaten van deze buitengewoon interessante proefneming te toonen en mee te deelen. Jawel, daar waren zij: twee stevige bieten, Indië's welvaren, slechts 2½ maand oud en met blad 2000 gram wegend. In Europa hebben zij dit gewicht eerst na 5 maanden.

Dr. Von Faber heeft twee bieten van drie maanden, met een gewicht van 600 en 940 gram zonder bladeren — in Europa is op dien leeftijd het gewicht zonder bladeren 400 gram — op de suiker onderzocht. En hij vond niet minder dan 15½ procent suiker, terwijl in Europa dit percentage gemiddeld 9 procent bedraagt.

Begrijpelijk was de dokter met dit mooie resultaat zeer ingenomen, en de heer Loebell eveneens.

Nu een ruwe vergelijking. In Europa verkrijgt men van bieten 600 à 700 gram per H.A. van 45000 tot 72000 K.G.

In Indië zou men met een biet, die korter te velde staat, op de door Dr. Von Faber verkregen basis 2½ maal zooveel suiker per H.A. maken. Zoo iets als 360 pikols per bouw.

Nu spreekt het wel vanzelf, dat men het onderzoek van een paar bieten niet als maatstaf neemt, zoodat dit cijfer van 360 pikols in de lucht hangt. Maar vast staal, dat de suikerbieten op Java met succes zullen kunnen verbouwd worden.

Trouwens, het is bekend, dat hier en daar suikerbiet en -riet broederlijk naast elkaar voorkomen, bijvoorbeeld in Zuid-Carolina en op Cuta.

Dit versterkt de meening, dat het mogelijk zal zijn hier op Java suikerbieten te telen.

In hoeverre de gronden geschikt zijn, etc., zal natuurlijk het voorwerp van omstandige onderzoekingen moeten zijn.

De heer Loebell heeft zijn bieten geplant op geïrrigeerde gronden. Naar zijn meening zal het het best zijn de bieten op het eind van den westmoeson uit te zaaien, opdat zij eerst regen en daarna droogte krijgen.

Het zaad degenerereert spoedig; voor elken oogst zal men derhalve zaad uit Europa moeten laten komen, hetgeen zonder bezwaar kan geschieden. De prijs van het zaad is laag.

Tot zoover de mededeeling in de dagbladpers.

Gedreven, deels door gerechtvaardigden twiifel, anderdeels door vrees, dat de intrede der beetwortelcultuur van grooten invloed zou kunnen blijken voor de bestaansvoorwaarden van den suikeremployé zelfs in staat zou kunnen zijn de groote lijnen te verleggen, gedreven voorts ook door de verwachting schoone kopie voor het Bondsblad te bemachtigen, heb ik mij gewend tot Dr. Von Faber, met verzoek de meest uitgebreide inlichtingen te willen verstrekken.

Het antwoord van den geleerde, voor de promptheid waarvan ik hem gaarne dank zeg, was enigszins teleurstellend.

Wel kon ZEd. volkomen de juistheid van het bericht, door het Soer. Hblad gelanceerd, bevestigen en aanvullen met de verklaring, dat het gepubliceerde resultaat veel opzien heeft gebaard, hetgeen blijken kan uit het groot aantal brieven met verzoek om nadere informaties, door hem ontvangen. Verschillende planters hadden er zelfs de kosten en de moeite van een reis naar Soerabaja voor over gehad om de bieten te zien.

DeHollandscheNijverheid

PLEIN 12 :: DEN HAAG

BESTE EN GOEDKOOPSTE ADRES VOOR EIGENGEMAAKTE

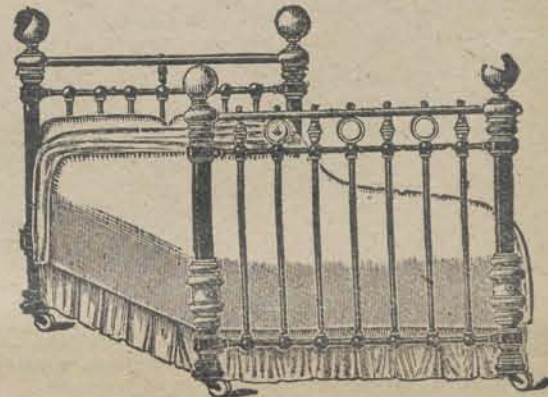
Dames- en Kinderondergoederen

KINDERJURKEN, KINDERMANTELS EN KINDERHOEDEN

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGHE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

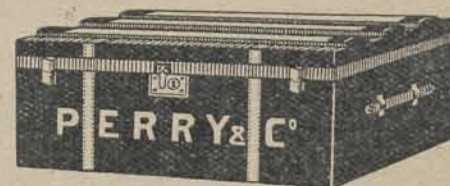
ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMEN

Dames- en Heeren- Mode-Artikelen.

VAN BOMMEL
VLAMINGSTRAAT 8-10 - Telef. 5501.

Handschoenen.

20 HOOGSTRAAT.

Hut- en Mailkoffers.

Uitrustingskisten.

Verschillende monsters, aldus Dr. Von Faber, zijn door mij onderzocht in totaal circa 15 stuks, wegen de naar gelang van den ouderdom van 620 tot 1200 gram (zonder bladeren) en met een suikergehalte van 14.8—15.5 pCt. Ook door het Præstation te Pasoeroean zijn later nog een paar biten onderzocht, die echter, doordat zij eenigen tijd gelegen hadden, reeds min of meer ingedroogd waren. Het suikergehalte van dat monster bleek ongeveer 14 pCt. te bedragen.

Het gevoelen van Dr. Von Faber ten aanzien van de vraag of de ontdekking van verstrekkende gevolgen zal zijn, is nog vaag. De toekomst moet het leeren, meent hij, maar vast staat z. i. dat suikerbieten ook in Indië zeer goed gedijen. Wel waar schijnlijk acht hij het dat de zaak van groot belang zal blijken te zijn. De bietencultuur is eenvoudiger en goedkooper dan de verbouw van rijst en zal, om maar iets te noemen, zonder bezwaar aan den Javaanschen landbouwer kunnen worden overgelaten.

Of indien deze veronderstelling ev. later door de praktijk wordt bevestigd, hier niet een dreigend gevaar voor de positie van den tuinemployé den kop opsteekt, meen ik als vaststaande te mogen aannemen. Maar we zijn nog niet zoo ver; gelijk Dr. Von Faber zich uitdrukt: De zaak is nog slechts in het stadium van proefnemingen.

Mekkgang. rs. In het Oranjeboek 1911/1912 is opgenomen het Bedevaartverslag van den consul van Djeddah over dat jaar.

Het hiervolgend gedeelte is overgenomen uit het Soer. Hblad, dat het verslag geheel heeft geplaatst.

De voorspelling, dat het dit jaar een „hadj-akbar“ (grootte bedevaart) zou zijn, is bewaarheid, schrijft hij: de 9de Dzoe'l-hiddjah, de dag van Ara'ah, viel op Vrijdag den 1sten December 1911. De bedevaart werd daardoor bijzonder gezegend en onze in grooten getale opgekomen pelgrims zijn in hun voorgangers ten vorigen jare, die ook de hoop koesterden dat hun een groote bedevaart beschoren zou zijn, doch de nieuwe maan van de maand Dzoe'l-hiddjah verscheen toen niet op het juiste oogenblik, of beter, was op het juiste tijdstip niet zichtbaar. De reden waarom nimmer vooruit met zekerheid valt te zeggen, op welken dag de 9de Dzoe'l-hiddjah zal vallen, is, dat volgens de Sâfi'itische school de aanvang der maanden door waarneming der nieuwe maan en niet door berekening wordt vastgesteld.

Opmerking verdient, dat de dit jaar ter hadj gekomenen allen in de vaste overtuiging waren, dat de groote dag op Vrijdag zou vallen. In Indië was maanden van te voren de mare verspreid dat deze bedevaart een zeventvoudige belooning zou brengen.

Hieronder volgt een opgave van de nationaliteiten en het aantal der over zee aangekomen pelgrims, waarbij wordt aangeteekend, dat de Inspecteur Sanitaire van den Turkschen Gezondheidsdienst, die deze verstrekt, verklaarde niet de specificatie van elk der 25 categorieën der vorige opgave te kunnen geven, waardoor eenige nationaliteiten zijn samengevoegd

Bedev. 1329.	Nationaliteit	Bedev.	1328
22068	Indiërs		15097
	Afghanen		1268
	Boecharioten		4553
7371	Russische onderdanen		5414
29620	Javanen en Maleiers		19300
277	Chineezers		87
2929	Perzen		2400
92	Hadratmantli en Maskaters		571
	Sommaliërs		72
4850	Abessyniërs		1052
	Soendaneezen		51411
2426	Marokkanen		1727
222	Algarijnen en Tunesiërs		79
—	Zanzibareezen		47
442	Egyptenaren		15540
—	Andere Afrikanen		13
1698	Hedjazli en Jemenli		4243
2922	Arabieren uit Irak		1707
1564	Syriërs		3953
5467	Tripolitanen en eilanders		226
	Anatolioten		6006
	Roemeniloten		1206
83	Siameezen		110
116	Albaneezen		193
43	Boniërs		70
113	Diversen		3
1476	Per zeevaartuig uit plaatsen aan de Roode Zee		?
83649			90051

Bij vergelijking van de cijfers der beide jaren valt op het geringere aantal pelgrims uit de Turksche lan-

den, een gevolg van den oorlog met Italië, die kort vóór het tijdstip van vertrek der pelgrims uitbrak. De Turksche onderdanen, die per spoor via Medina kwamen, waren echter talrijker. Belangrijker grooter dan verleden jaar is het aantal Britsch-Indiërs, wat voor een goed deel zijn oorzaak vindt in de verwachte „grootte bedevaart.“

Opmerking verdient, dat onder de categorie Javanen en Maleiers, ook begrepen zijn de via Singapore en Penang aangekomen Maleische pelgrims, Britsche onderdanen, van Malakka.

Telken jare komen hier eenige honderdtallen, dit jaar 807 Nederlandsche onderdanen, die korter of langer tijd op het Maleische schiereiland verbleven en van daaruit ter bedevaart gaan. Met uitzondering van eenige weinigen, die zich daarvoor tot den Nederlandschen consul-generaal te Singapore wenden, komen zij zonder Mekkapassen. Tot dusver was het de gewoonte, hun bij vertrek naar Nel-Indië een pas uit te reiken, doch het is wenschelijker, dat zij zich bij aankomst in Djeddah van een pas voorzien, omdat zij dan tegelijkertijd worden geregistreerd, waardoor het consulaat een houvast heeft bij alles wat hun in den Hedjaz mocht overkomen, als overleden, klachten, en tegelijkertijd beter controle op hun doen en laten kan worden uitgeoefend. In verband met deze nieuwe regeling is artikel 1 van het Djeddahsche politiereglement aangevuld met de alinea, dat: de Ned.-Indische pelgrims, die niet in het bezit zijn van Mekkapassen, zich bij gelegenheid hunner aanmelding op het consulaat van eenen door den consul af te geven pas, zullen hebben te voorzien.

De goudproductie te Soerabaja. Jaarlijks wordt uit het zand van de Kali Mas, die door Soerabaja stroomt, voor een kleine twee milioen aan goud gewonnen.

Dit is zeker aan ongeveer honderd procent van Soerabaja's bewoners onbekend, maar men leest het op een blad van Meyer's Historisch-geographischer Kalender. Een kijkje wordt gegeven op onze Kali Mas, en hierbij wordt aangeteekend, dat deze rivier „jährlich aus ihrem Sande etwa für drei Millionen Mark Gold liefert.“

Als een kalender, vooral van Herrn Meyer, zoo iets zegt, dan hebben wij het te aanvaarden. Soerabaja is dus voortaan een goudstad; de dochteren des lands loopen op klompjes met gouden hakken en aan de deuren van de woningen der blanken zitten gouden knoppen.

(Soer. Hblad.)

Kandanghauer en Indramajor-West. De J. v. C. t. van 22 October bevat uitvoeringsvoorschriften voor de regeling van den agrarischen rechtstoestand der voornamelijk particuliere landen Kandanghauer en Indramajoe-West.

De in altyddurende erfpacht bezeten perceelen, worden, volgens aanwijzingen van de daarmede door den resident van Cheribon belaste ambtenaren, zoo veel mogelijk in overleg met de betrokken erfpachters, door het Kadaster voorzien van de vereischte merkteekenen en vervolgens opgemeten, waarna daarvan, hetzij voor elk perceel afzonderlijk, hetzij voor meerdere te zamen, kaarten (calques) worden vervaardigd.

Voorts worden door den resident van Cheribon desbetreffende staten opgemaakt, die, evenals de kaarten, 6 maanden ter visie liggen bij den ass.-resident van Indramajoe.

Gedurende dien bedoelden termijn heeft iedereen het recht tegen den inhoud van den staat en tegen de op de kaarten aangegeven begrenzingen van de perceelen, onder overlegging van bewijsstukken, mondeling of schriftelijk bezwaren in te brengen bij den assistent van Indramajoe en den resident van Cheribon.

De bezwaren worden onderzocht door eene door den resident van Cheribon te benoemen commissie, die van hare bevinding een proces-verbaal opmaakt en aan voornoemden gewestelijken bestuurder indient.

Deze neemt de bezwaren zoo spoedig mogelijk in behandeling, waarop door den directeur van binnenslandsch bestuur wordt beslist, welke veranderingen en aanvullingen de in de vorige artikelen bedoelde kaarten en staten moeten ondergaan.

De „dokter Sapie“. Men herinnert zich het verhaal van den fameuzen stier, die door te likken allerlei genezingen teweeg brengt. Het beest staat thans, naar gemeld wordt, bij den wedono van Madjagoeng, waar een oppasser de gelden voor de „geneeskundige behandeling“ in ontvangst neemt. Daar honderden menschen genezing komen zoeken, wordt er heel wat opgehaald. In den morgen van den 23sten October was de weg in de buurt als het ware gebarricadeerd; er stonden zelfs auto's uit Soerabaja met inlandsche zieken! Ook de urine van het dier wordt geneeskrachtig verkocht.

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

DE GROOT & DIJKHOFFZ

voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON

PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG

LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO“

DEEN HAAG.

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE, GOEDKOOPE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,

WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT.

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag
franco toegezonden.

VOOR INDIË.

DE AANGENAAMSTE, MOOISTE EN NUTTIGSTE
BEZIGHEID IS ZEKER HET FLUWELPLETTEN EN
SCHILDEREN. ONDERRICHT BIJ

Firma TENZER NOORDEINDE 139A
- DEN HAAG -

MAGAZIJN EN FABRIEK VAN SCHILDERSARTIKELLEN, VOOR-
WERPEN OM TE BRANDEN, SNIJDEN, ENZ.
RIJK GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN
tegen inzending van 50 Cent FRANCO INDIË.

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer“,

„Groot-Hæsebroek“

- of „De Pauw“ -

■ ■ ■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
Kantoren.

Een pestgeval te Paree. De inspecteur van den geneeskundigen dienst te Soerabaja, Dr. Terburgh, ontving uit Paree bericht, dat zich daar een pestgeval heeft voorgedaan. De lijder bleef in leven. De gebruikelijke maatregelen werden genomen.

Opstootje te Bangil. Men schrijft aan het Soer. Hblad:

Hier is het tot een botsing gekomen tusschen Arabieren en Chineezers.

Reeds sedert eenigen tijd bestond er spanning tusschen deze bevolkingsgroepen. Ongeveer anderhalve maand geleden werd in een Chineesche toko een Arabische vrouw beschuldigd van het stelen van sarongs. Zij werd toen gefouillerd, blijkbaar op niet erg zachtmoedige wijze. Ten minste er ontstond een wrijving, die leidde tot een vechtpartij op de pasar.

Nu dezer dagen heeft zich het opstootje herhaald. Van Paseroean waren Chineezers overgekomen om bij den „strijd“ een handje te helpen. Er vielen haren klappen; twee Chineezers werden gedood en één gewond.

De Arabieren zijn beducht, dat de wrok nog niet bekoeld is. Intusschen is de weg naar Bangil bij Paseroean afgezet, ten einde de Chineezers te beletten naar Bangil te gaan.

Een verdachte Mongool, die in den trein wilde stappen, en een revolver bij zich bleek te hebben, werd aangehouden.

De resident is herwaarts gekomen. Hij vond het niet nodig troepen te requireeren; een versterking der politie met wat mannekes uit Malang achtte hij voldoende. Spoedig keerde de resident echter terug.

De Opiumfabriek te Salemba. Men schrijft aan De Java-Bode:

Een bezienwaardigheid, welke velen die te Batavia komen of wonen, verzuimen te zien, is de opiumfabricage in de opiumfabriek te Salemba nabij het station van dien naam, op de grens van Mr. Cornelis—Wetlevreden.

Het komt omdat het slechts aan weinigen bekend is dat de derde Woensdag van elke maand de dag is voor algemeen bezoek aan de fabriek. Wel kan de directeur op een anderen dag bezoekers vergunnen binnen te komen, maar alleen in bijzondere gevallen te zijner beoordeeling.

De bezoekers worden in de lokalen voor de fabriekmatige bereiding en verpakking van de tjandoe, geleid door een of meer ambtenaren, die zeer bereidwillig tekst en uitleg in populairen vorm geven.

Dat is een goede manier, om het publiek, vooral het inlandsche, op de hoogte te stellen van hetgeen binnen de muren van het fabrieksemplement gebeurt om te voorkomen, dat het publiek zich verkeerde voorstellingen maakt van de opiumfabricage.

Er werd vroeger beweerd, dat bij de bereiding door het Gouvernement hocus of goena goena werd gebruikt. Dit praatje kwam natuurlijk uit den beker der smokkelaars. Geen beter middel dus de inlanders van de onjuistheid van het praatje te overtuigen, dan door hen in de gelegenheid te stellen het bedrijf te controleren.

Het spreekt van zelf, dat dit niet alle dagen kan gebeuren, daar er anders veel kans bestaat, dat het kostbare goedje door bezoekers verdonkermaand wordt.

De bedelaars-kolonie. Naar De Java-Bode verhaalt, zal Januari a.s. de bedelaar-kolonie gereed zijn.

Van den Chineeschen Raad heeft het bestuur van de Bedelaarskolonie van het particuliere land Pintoe Besie een stuk grond gekregen groot 40.000 vk. M. welke grond in voortdurend gebruik is gegeven, zoolang de Bedelaarskolonie deze noodig heeft.

Deze stuk grond zal in vier vakken worden verdeeld door goede wegen.

In het eerste vak zal het kolonie-gebouw worden ingericht voor de werkeloozen. Het gebouw, dat ongeveer 100 gezinnen zal kunnen bevatten, al met den aanleg der goten f 6000 kosten.

Het tweede vak zal voor de groententeelt worden ingericht. De kolonisten zullen hier hun eigen voedingsgewassen kunnen teelen.

Op het derde vak zullen inlandsche woningen verrijzen vooral voor gezinnen, die van eigendomsperken zijn verdreven en nog geen eigen woningen hebben.

Het ligt verder in het voornemen op het laatste en vierde vak een verbeterhuis voor jeugdige misdadigers op te richten, het eerste dan in N.-Indië.

De bedoeling is in December door circulaires en lijsten een vast aantal contribuanten te krijgen.

Zooals men weet bestaat het voorloopig bestuur van de kolonie uit de heeren Canne, voorzitter; conroleur Eijken, secretaris-penningmeester, den majoor der Chineezers, den Patih en T. W. Liem.

Een Christelijk Dagblad. De plannen tot oprichting van een christelijk dagblad, op een conferentie te Buitenzorg behandeld, zijn nader overwogen, meldt de Preangerbode. Er zal noodig zijn 75.000 gulden en er moet een fonds gevormd worden van 50.000 gulden om de verliezen te dekken.

De commissie zegt er op te rekenen met verlies te zullen werken — misschien zelfs met belangrijke verliezen — gedurende drie jaren.

Als dan blijkt, dat de krant geen levensvatbaarheid heeft, moet de uitgave gestaakt en..... is het geld op.

Voor het fonds van 50.000 is 3000 gulden toegezegd. Meer is er nog niet.

Blijkt na vijf jaren na 1 October 1912, dat de voorbereiding op niets is uitgelopen en de krant nog niet is opgericht, dan is het geld natuurlijk niet op en krijgt men zijn geld terug.

De renten zijn moodig om de onkosten te bestrijden.

De zaak is niet erg optimistisch voorgesteld. Maar eerlijk.

De Borneo'sche grenscommissie. De trak van de grensexpeditie naar Britsch-Noord Borneo loopt ten einde. Haar rest nog slechts af te doen opaening van de waterscheiding van de Seboekoe rivier tot aan de kust door een reeds verkend onbewoond gebied. Is deze arbeid gereed, dan keert de expeditie terug. De astronomische plaatsbepalers zullen nog korten tijd toeven om de ligging van kustplaatsjes astronomisch vast te stellen.

De leider der expeditie, de kapitein van den staf P. van Genderen Stort, is wgens ziek; bereids teruggekeerde; hij vertrekt met verlof naar Europa tot volledig herstel

(Bat. Nwsblad.)

De nieuwe politienniform. Een der redacteurs van De Java-Bode zag den hoofdcommissaris van politie, den commissaris van politie Roozen, en een opzichter van politie in hunne nieuwe donkere uniformen.

Deze uniformen zien er goed uit, zegt het blad, zijn eenvoudig en maken daardoor een uitstekenden indruk. Ze vertoonen veel gelijkenis met de Amerikaanse politie-uniformen.

Het Leger des Heils. Het Leger des Heils is voornemens het hoofdkwartier over te brengen van Semarang naar Bandoeng.

Defensie-Causerieën. Ares, de schrijver van een tiental hoofd artikelen onder bovenstaanden titel in De Java-Bode, van wien wij reeds meer aanhaalden komt in No. X zijner Causerieën tot het besluit:

Mocht de thans in het Moederland aan den arbeid zijnde Defensiecommissie er in slagen onze volksvertegenwoordiging te overtuigen, dat zij in de Indische defensieaangelegenheden reeds te lang met vuur gespeeld heeft, en dat een langer uitsel van de zoo noodzakelijke uitbreiding van het Ind. leger beslist onverantwoordelijk is, dan zou bij een legersterkte van 42000 man, waarvan 6000 op de Buitenbezittingen, de volgende organisatie voor de troepen op Java zijn aan te bevelen:

a. Het Hoofdkwartier,
b. 3 divisien ieder van de volgende samenstelling:
Divisiestaf.

3 regimenten infanterie (à 3 bataljons en 1 onbereden) mitrailleur compagnie.

1 Compagnie wielrijders (strijders).
1 Regiment artillerie (veld- of berg-), bestaande uit 2 afdelingen à 2 batterijen van 6 stukken, (welke ieder bij mobilisatie gesplitst worden in 2 batterijen van 3 stukken) met munitiecolonnen.

1 Eskadron divisie-cavalerie
1 Bereden mitrailleurafdeeling van 6 geweren,
1 Compagnie genietroepen,
1 Bruggetreinafdeling.

Verlichtingspark, telefoon- en telegraafafdeelingen.

Infanterie- en artilleriemunitietrein.
Verplegingstrein met minstens 4 dagen vivres; veldbakkerij en veldslachterij.

Ordonnansen, gedeeltelijk bereden, gedeeltelijk op rijwielen.

c. Troepen buiten divisieverband.
1 Cavalerie, bestaande uit 3 regimenten (ieder van 3 eskadrons en 1 afdeling cavaleriemitrailleurs).

Luchtvaartpark.
Legerbruggetrein.
Spoorwegcompagnie.

1 Regiment vesting-infanterie van 3 bataljons.
1 Regiment vesting-artillerie van 2 bataljons.
1 Veldhospitaal.

Op deze wijze samengesteld zou het Ind. leger met vertrouwen den strijd tegen iederen vreemden indringer kunnen opnemen; eene troepenmacht van

A. SCHARENBERG,
HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.
VISCHMESJES en -VORKJES vanaf f25.— per dozijn.
VISCH-DIENLEPALS en VORKEN.
VISCHGRATENTANGETJES.
OESTERVORKJES vanaf f5.— per dozijn.
KREEFTENVORKEN.
HORS D'OEUVRE-STELLEN en COUVERTS.
BROODREKJES.
Alles van uittmuntende kwaliteit.
15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.
Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.
HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
DEN HAAG
Bedden- en Meubelmagazijnen
BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.
PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.
Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, met bak f 9.—. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. br., 40 cM. hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.
welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Malson KRUL.
Telefoon 6318.
TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.
door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.
Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.
AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 103
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
— Tramhalte lijn 3 —
Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELEN willen voorzien.
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.
Wed. G. STREITWOLF,
TELEFOON 2413.
105, NOORDEINDE 105.

„TRANSVALIA“
PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.
ONDERGOEDEREN
OOK IN ECHT JAEGER.

GEOPEND
de nieuw ingerichte Heeren-Kleermakerij
van **WILLEM VAN HOUT,**
PIET HEINSTRAT 19 - DEN HAAG.
MIDDELPRIJZEN bij PRIMA STOFFEN.
GROOTE VOORRAAD.

27 bataljons van 800 geweren, waarbij 12 eskadrons en 96 vuurmonden, behoorlijk van moderne technische hulpmiddelen voorzien, is in staat ten allen tijde een gelanden vijand aan te grijpen en te vernietigen, vóór deze versterkingen kan hebben ontvangen.

Bij het vaststellen der sterkte van onze weermacht is men aan vrij enge grenzen geboden; deze zoo goed mogelijk te bewapenen en uit te rusten, is echter slechts een kwestie van geld, dit kan en moet Nederland voor zijne kostbare bezitting over hebben.

En Nederland drale niet langer! Want ondanks alle vredesbetoogingen, wordt de politieke horizont in Europa hoe langer hoe donkerder.

De vrede op het Balkanschiereiland werd reeds verbroken. Hoe lang zal deze tusschen de groote Europeesche mogendheden nog bewaard blijven?

En welke rol zal bij een algemeenen Europeeschen oorlog aan ons Vaderland worden opgedrongen?

O, Nederland past op Uw Saek!

PEST OP JAVA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en taantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912.		1911.		1910.		1909.		1908.		1907.	
geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-
len	leden	len	leden	len	leden	len	leden	len	leden	len	leden
22 Mei-4 Juni	45	41	5	5	6	37	37	1	1	51	46
5-18 Juni	53	33	1	1	6	37	37	1	1	53	33
19 Juni-2 Juli	59	58	1	1	6	37	37	1	1	59	58
3-16 Juli	29	28	1	1	6	37	37	1	1	33	29
17-30 Juli	81	79	1	1	6	37	37	1	1	81	79
31 Juli-13 Aug.	88	89	1	1	6	37	37	1	1	88	89
14-27 Aug.	52	52	1	1	6	37	37	1	1	52	52
28 Aug.-10 Sept.	80	77	1	1	6	37	37	1	1	80	77
11-24 Sept.	84	86	1	1	6	37	37	1	1	84	86
25 Sept.-8 Oct.	89	87*	1	1	6	37	37	1	1	89	87*
9-22 Oct.	83	87*	1	1	6	37	37	1	1	83	87*
23 Oct.-5 Nov.	83	87*	1	1	6	37	37	1	1	83	87*
6-19 Nov.	83	87*	1	1	6	37	37	1	1	83	87*
Totaal in ongeveer 6 maanden		1159	1102								

Suriname.

Onze aandacht wordt gevestigd op een tweetal ingezonden stukken in De Nieuwe Courant van 11 en 14 November van de hand van den heer F. Teding van Berkhout Jr. te Haarlem, getiteld „Vlootplannen en onze Koloniën”. De heer T. v. B. wenscht een krachtige vloot „om ons het rustige bezit te verzekeren van de milliarden, die Oost-Indië voor ons waard is, en om Harer Majesteits Oostersche onderdanen de vruchten te doen plukken van den beschavingsarbeid der laatste tentallen van jaren.”

Eenige milliöenen om milliarden te behouden! Het is spiering uitwerpen om kabeljauw te vangen.

Zoekende naar de benoedigde spiering krijgt de heer T. v. B. den volgenden lumineuzen inval:

„Wij bezitten n.l. ook koloniën in West-Indië, die ons schatten gelds gekost hebben en nog kosten, en wellicht nog méér beteekenende schatten aan vergeefschen arbeid. Wij hebben er erkend bekwame mannen heengezonden en het heeft niets gebaat. Bodem, klimaat, bevolking, alles werkt samen om de beste plannen te doen mislukken. Zoo is het met Suriname, zoo is ook met Curaçao, dat zelfs na de opening van het Panama-kanaal slechts van plaatselijk belang als doorvoerhaven zou blijven.

Is het nu werkelijk onvereenigbaar met onze „eer” als groote kleine-mogendheid om die landen die ons ook nog de tegenwoordigheid van één of meer van onze elders onontbeerlijke oorlogsschepen kosten, te verkoopen aan den meestbiedende onzer bureu aldaar, zij het de Vereenigde Staten, Engeland, Frankrijk of wie dan ook die bezittingen uit

strategische oetwelingen of uit puren landhonger zou willen overnemen? Juit tians, nu wij aan den vooravond staan van grootsche vlootplannen voor Oost-Indië, is het oogenblik gekomen dat wij aan de andere volkeren kunnen toonen, dat de verkoop van West-Indië niet zou moeten worden opgevat als een teeken van zwakte, maar integendeel als een bewijs van den vasten wil van ons volk om al onze kracht, zoowel in economisch als in militair opzicht te concentreeren in die Koloniën, die voor ons van werkelijke waarde zijn, en waar een grootsche stichting van Westersche beschaving op haar voltooiing door onze handen wacht.

Aan u, staatslieden, volksvertegenwoordigers, militairen, diplomaten, om de plannen uit te werken, die kunnen leiden tot een verwezenlijking van deze gedachte: — betaalt de schepping van onze vloot in Oost-Indië met den verkoop van het waardeboze West-Indië.”

De redaktie van De Nieuwe Courant teekent hierbij aan:

„De Indische vlootquaestie is nog in handen van de staatscommissie voor de Indische defensie en het is dus eensgezins voorbarig in dezen reeds van plannen van minister Colijn te spreken.

Wat des inzenders denkbeelt betreft, wij vinden geen reden om daaraan publicatie te onthouden, maar wij willen er toch aanstonds aan toevoegen, dat het eenszins onze instemming heeft. Redenen van historichen en nationalen aard nog daargelaten is een ten verkoop aanbieden van een stuk koloniaal bezit uit internationaal-politiek oogpunt altijd bedenkelijk. Bovendien wie kan zeggen, dat het met onze West eigenlijk hopeloos gesteld is? Hebben wij reden om over den afstand van de Afrikaansche Goudkust (Elmina) in 1872 aan Engeland achteraf bijzonder voldaan te zijn?”

Maar de heer T. v. B. laat zijn spiering niet l s. In zijn tweede artikel blijft hij er bij „dat Nederland moet trachten een gebied als de West, waarvan de waarde door ieder (onpartijdig) handelsman als nul beschouwd, door elk ander betwijfeld moet worden, als een noodeloos blok aan het been van de hand te doen, al ware het zonder eenige financiële vergoeding.”

En dan vervolgt hij: „Ik stel mij bijv. in rui tegen afstand van de West voor een verbond met de Vereenigde Staten tot handhaving van den status quo in den Maleischen Archipel (waartoe natuurlijk een sterke vloot aan onze zijde een eerste vereischte zou blijven).

U zult mijn verzekering willen aannemen, dat ik gevoel voor de historische en nationale redenen, waarvan u gewaagt, en dat ik ten volle overtuigd ben van de moeilijkheden, die op diplomatiek gebied te overwinnen zouden zijn. Ook onze verplichtingen tegenover de Nederlandsche onderdanen in de West, al is hun aantal klein, en al zijn er slechts weinige van ons eigen onvermengde ras, tel ik niet licht Maar al die bezwaren wegen niet op tegen het ontzaglijke belang voor ons volk, om Oost-Indië te behouden. Ik vraag u, zouden een schitterende historie en sterk nationaliteitsgevoel niet een zeer schrale troost zijn, indien wij Oost-Indië verloren, en daarmee ons volk voorgoed een kleine, zeer kleine mogendheid werd?

Wat het zwaarste is moet het zwaarste wegen!”

Wij willen aan de Surinaamsche en Curagaosche bladen het genoegen niet ontnemen met den heer T. v. B. in debat te treden en bepalen ons daarom tot enkele opmerkingen. Suriname heeft geen strategische waarde, noch voor de Vereenigde Staten, noch voor Engeland, noch voor Frankrijk. Is de kolonie zulk een waardeloos bezit als de heer T. v. B. meent, zouden dan de Vereenigde Staten in rui tegen afstand daarvan te vinden zijn voor een verbond tot handhaving van den status quo in den Maleischen Archipel? Nederland kan — om een rit-parlementairen term te gebruiken — bij de Vereenigde Staten een potje breken. Zou een verbond als de heer T. v. B. bedoelt niet te sluiten zijn zonder den afstand van onze koloniën? Zijn de Amerikanen in zulk een verbond geen heil, dan zullen zij tot het sluiten daarvan niet overgaan om de spiering, die de heer T. v. B. hun voorhoudt.

Onze koloniën in de West „verkoopen aan den meest biedende!” Nadat men zelf zegt, dat ze niet waard zijn, zal de verkoopprijs wel niet zeer hoog kunnen zijn. Het zal dus wel een illusie blijven voor den prijs, die men bedingen zal, veel moderne oorlogschepen te bouwen; en tegen den tijd, dat de verkochte koloniën misschien beginnen op te leven kan men de schepen voor oudroest verkoopen. Een mooie zaak!

In 1814 behielden de Engelschen de koloniën, die het tegenwoordige Britsch Guiana uitmaken en gaven Suriname terug. Men zie over de mistieven het artikel van Dr. Colenbrander in De

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep't's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE:

- M. L. Adams, Bezuidenhout 111.
- F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
- N. W. Bennema, Fred.Hendriklaan 32.
- C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburgh 90.
- H. Bruins, Van Swietenstraat 131.
- C. P. v. d. Bylaardt, Groote Markt 22.
- J. Damen, Weimarstraat 20.
- Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
- Dr. A. L. C. Furne, Tasmanstraat 194.
- C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
- A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
- J. J. Hofman, Schenkweg 4.
- K. Holm, Vaillantlaan 157.
- J. F. J. Hupperetz, Regentsselaan 270.
- C. de Jong te v. d. Boschstraat 45.
- Th. Luyckx, Westeinde 341.
- J. Mouton en Zn., Javestraat 29.
- C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
- J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
- J. J. Schoeyers & van Essen, Noordeinde 122a.
- Dr. W. v. d. Stooten, Koningin Emmakade 109.
- M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
- E. Sybolts, Riouwstraat 48.
- J. A. v. Tooren, Regentsselaan 105.
- Fa. F. R. Vechtman, W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
- C. Th. Voorhoeve, Fred-rik Henriklaan 72.
- G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
- H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51

te SCHEVENINGEN:

- J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
- M. den Heyer, Keizerstraat 167.
- J. A. Speltie, Havinkade 3.

te RIJSWIJK:

- B. F. Jansonius, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

- J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

- J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
- S. J. Fischer, Groote Markt.
- A. Nijdam, Burgwal.
- A. L. Oversluis.
- W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

- I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

- W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

- A. Teepe.

J. van der Putten.

Garneerartikelen — Modefournituren.
Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

Verschenen de DERDE DRUK van:

DE AFRICHTING VAN DEN POLITIEHOND, DEN AMBULANCE- EN OORLOGSHOND

EENE BEKNOPT E HANDLEIDING

door M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot 24 April 1910 te Amsterdam.

- 1e Druk December 1908
- 2e Druk Februari 1909
- 3e Druk April 1910

Prijs geb. f 1.25. — Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO” DEN HAAG. TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

Gids van 1 Maart 1911. Demerary was toen alles behalve een bloeiende kolonie, maar het dienstjaar 1911-1912 sluit met een overschot van ruim 23000 dollars.

In ons nummer van 7 November haalden wij de mening van een Amerikaanschen professor aan die de Spanjaarden en Portugeezen betere „explorers“, de Engelschen betere „colonizers“, maar de Hollanders de „traders par excellence of the seventeenth century“ noemde. Het voorstel van den heer T. v. B. zou door een knap koopman zeker niet gedaan zijn. Die 17de eeuw waren betere „traders“.

De redactie van De Nieuwe Cour. sprak in haar noot onder het stuk des heeren T. v. B. van den „afstand“ van de Goudkust. In een juist verschenen boek van Emile Baillaud „La Politique indigène de l'Angleterre en Afrique Occidentale“ vinden wij op blz. 90 de mededeeling, dat de Hollanders al hunne vestigingen aan de Engelschen afstonden „contre le paiement d'une somme de 3.790 livres 1 shilling et 9 pence 1/2“. Of de Franschman ook geglimlacht zal hebben bij de vermelding van de „9 pence 1/2“. Een bladzijde vroeger lazen wij de voor ons weinig vleeiende opmerking, dat hunne inboorlingen politiek het voor de Engelschen noodzakelijk maakte „de se débarrasser des Hollandais, dont les établissemens tiennent inextricablement enchevêtrés avec ceux des Anglais et qui étiennent restés leurs seuls concurrents.“

Behalve Curaçao, dat de Venezuelanen misschien gaarne zouden hebben, zitten onze koloniën in de West den naburen niet in den weg, zoodat hier van een verlangen „de se débarrasser des Hollandais“ wel geen sprake is.

Ten slotte willen wij den heer T. v. B. verwijzen naar de aanhalingen in ons vorig nummer, waaruit hem blijken zal, wat Suriname voor Nederland geweest is.

In de Surinaamsche bladen maakten wij kennis met het rapport van de heeren Dr. Bos, Prof. Romburgh en Salverda aan den Minister van Koloniën uitgebracht over het rapport der heeren Struycken de Roysancour en Gonggrijp in Suriname. De eerstgenoemde heeren adviseeren den Minister om in de wijze van balatatappen met zulk een ingrijpende verandering te brengen als door de heeren in Suriname in hun rapport „Het balata-vraagstuk in Suriname“ wordt voorgesteld, nl. het voorschrijven de Venezolaansche methode, waarbij de boomn geveld en daarna getapt worden.

Met de gevolgen van het rapport Cremer c.s. inzake de bacove-cultuur voor oogen, zouden wij den Minister in overweging willen geven de kritiek uit Suriname af te wachten, alvorens een besluit te nemen. Reeds vonden wij in De West van 1 November een artikel over deze zaak, getiteld: „Een levensbelang van Suriname bedreigd“, waarin het advies der heeren Bos c.s. bestreden wordt. Het is te hopen en te verwachten dat de heeren Struycken de Roysancour en Gonggrijp in de gelegenheid gesteld zullen worden hunne bezwaren tegen het rapport Bos c.s. kenbaar te maken.

Van het artikel in De West laten wij hier het slot volgen:

FEUILLETON.

Het Mooi van Indië.

II.

Het was vijf uur in den namiddag; de laatste brenns waren gepasseerd; het was heerlijk rustig buiten, windstil en lauw-warm.

De omgeving stemde tot droemen. Achterover leunend in de rieten stoel, keek ik op naar de cocospalmen met hun trossen, dieht op elkaar-groeiende botten, z.g. „klappers“, onder den bladerkruin.

Met genot kijk ik altijd naar die volle ronde vruchten en den boom, die ze draagt. Geen boom in Indië vind ik meer typisch Oostersch dan den klapperboom, vooral bij maneschijn, als het zachte, ziele licht valt op de ijle bladeren, een zacht windje den slanken boom heen en weer doet wiegen.

Daarnaar tuënd gedenk ik dikwijls de sprookjes „Duizend en Eén Nacht“! Een weemoedig teer gevoel overvalt mij dan. Dan..... denk ik aan Holland, aan de mooie zomeravonden, toen wij zaten schemeren met de ramen wijd open, het theeblad op het buffet, terwijl het theelichtje onder de trek-derwetsche meubels en wij allen zwijsend keken naar de voorbijgangers, wier opgewekte stemmen en liegend-jubelnde kinderstemmen in den laten avond horen we niet door openstaande ramen muziek-

.....,Dat bolletrichout een „kostbaar“ bezit is, zal niemand ontkennen. Maar als de boomen op zulk een afstand in het binnenland staan, dat de vervoerkosten hooger zijn dan de waarde, zal natuurlijk niemand aan een exploitatie denken.

De toepassing der Venezolaansche methode zal ongetwijfeld de hout-exploitatie doen opbloeien. Overal waar de afvoer der geveldde boomen loonend mogelijk is, zal natuurlijk het hout worden uitgevoerd. Op vrij groote schaal is daarmee reeds een begin gemaakt aan de Coppename. Maar waar het vervoer meer zou kosten dan het hout waard is, zal men het natuurlijk laten liggen. Maar moet dit een reden zijn om niet ten volle te profiteeren van de waarde, welke die boomen aan balata bevatten?“

Volgens een bericht in Suriname van 29 Oct. zou de United Fruit Co. bereid zijn voor de Congobacoven, in New-York afgeleverd, prijzen te betalen schommelende tusschen 75 en 90 Am. centen per volle bos.

„Wanneer inderdaad — merkt het blad daarbij op — de verschepingen om de veertien dagen 20000 bossen zouden bedragen, is 't waarschijnlijk, dat, zelfs als de K. W. I. M. aan haar vrachtgarantie vasthoudt, de verscheping naar New-York loonend zou zijn.“

In Suriname is van den consul te New-York bericht ontvangen, dat de U. F. C. de door de planters gemaakte raming over het in de eerstvolgende maanden te verschepen aantal Congo's te hoog vindt. Naar aan Suriname uit goede bron werd verzekerd, is dit echter geenszins het geval en zijn er inderdaad zeer groote verschepingen te verwachten. — Nu volgens de hier ontvangen berichten een storm groote verwoestingen in den bacoven-aanplant op Jamaica heeft aangericht, zal de U. F. C. wel goede prijzen voor de Congo's kunnen maken.

Bij memorie beantwoordt de Minister van Koloniën de opmerkingen in de afdelingen der Tweede Kamer gemaakt naar aanleiding van het wetsontwerp tot het toestaan van een suppletioir credit voor de stichting van een landbouwleenbank in Suriname.

Het is te hopen, dat de bank spoedig tot stand komt. Er is geen tijd te verliezen.

Curaçao.

Te Amsterdam is opgericht het struisvogelpark „Alberdina“, met het doel in de kolonie Curaçao struisvogels aan te kweken en handel te drijven in deze vogels en hunne veeren. De vennootschap werkt met een kapitaal van f75000. Dit is nu reeds het 2e struisvogelpark, dat te Curaçao opgericht werd in dit jaar, blijkbaar heeft men van de struisvogelteelt goede verwachtingen.

De Curaçaosche Koerier van 30 Oct. vermeldt, dat het de laatste paar dagen geregeld en flink geregend had, zoodat de meeste regenbakken bijna vol geraakt waren.

klanken, zangstemmen, en..... ja..... zelfs schriftelijke geluiden van de meest leelijke fonograaf maken ons zoo'n avond weemoedig — toch overgelukkig.

De zomerzoele geeft ons een warmte, gepaard aan een onuitsprekelijk verlangen naar ik en weet niet wat; een gevoel om de handen gevouwen voor je uit te strekken en te roepen: „O, hoe heerlijk!“

Mijn man en ik missen hier in Indië dikwijls die ziels- en geestes-verheffende gevoelens, welke wij Europeanen o.a. kennen bij het begin van ieder jaargetijde.

Men kan hier niet spreken van: Im Mai, in wunderschöne Monat Mai, enz., want hier valt het niet op, als er een knopje ontuikt, nieuwe bladeren zich ontplooiën, daar we altijd het „Eeuwige groene“ zien!

Toch zegt men terecht: In Indië is veel moois, als men het maar weet te vinden!

Er zijn hier werkelijk zeldzaam mooie maanzichten, en menig bergachtig plekje wekte onze bewondering, vooral de Preanger-Regentschappen zijn rijk aan grootch en lieflijk natuurschoon: sprankelende watervallen, aardig kronkelende spoorwegen tusschen hooge bergpartijen, oerwouden en bloeiende velden, maar toch, ik vóór mij gevoel me hier nooit zoo opgewonden over natuurschoon als in Europa. Waar het aan zal liggen? Ik gevoel mij altijd nog als een „vreemde in dit land“! En is dit niet natuurlijk bij een westerling in een oostersch land, waar bovendien zoovele rassen zijn vertegenwoor-

De Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
Telefoon Haag 2480
heeft de kwaliteit van haar BROOD enz. gesteld onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te WAGENINGEN (onder Rijkstoezicht).

Telefoon H 7057.

C. P. A. NICOLAÏ
Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
RUIME KEUZE. NIEUWSTE MODELLEN.
DUNKLERSTRAAT 33 HOEK VALERIUSSTRAAT.

FIRMA W. ROELOFSEN
WIJNHANDEL
COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE
TELEFOON No. 2774
SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
- WHISKY EN GEDISTILLEERD -

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING
Individuele **ONGEVALLENVERZEKERING**,
AUTOMOBIELVERZEKERING, Enz. Enz.
VRAAGT PROSPECTUS.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te SOERABAIA.

Vestigt U in NIJMEGEN!
Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van
NIJMEGEN VOORUIT!
M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

VLEU PIA KUNSTPEL- ORG VERHUUR.	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
PIANO's van f5.- VLEUGELS „ -8.-		p.m. of f50.- p.j. af „ -80.- „ „
REPARATIE. RU		STEMMEN. IL.
Afd. Gebruikte		Instrumenten.
SPECIELE INRICHTING voor de		voor het GEREEDMAKEN TROPEN.

STROEBEL & KROESE
Garneer-Artikelen, Mode Fournituren, Linten, Zijde, Fluweel, Peluche, Satinet, Voering, Knoopen, Glacé-, Zijde-, Imit. Suède- en Tricot-Handschoenen, Dames- & Kinderkousen, -o- Eau de Cologne & Zeep. -o-
**- 4074 TELEPHOONNUMMER 4074 -
69 PIET HEINSTRAT 69**

Volgens de Amigoe is de hoedenindustrie in het 3e kwartaal blijven vooruitgaan. Er werden in de laatste drie maanden 37256 dozijn hoeden uitgevoerd, een nog nooit te voren bereikt cijfer. Aan waarde werd f 172.997 naar het buitenland uitgevoerd, terwijl er in dit jaar nu reeds voor meer dan een half miljoen gulden aan hoeden is uitgevoerd.

De vooruitgang is groot, zooals uit onderstaande cijfers blijkt:

	aantal dozijn	waarde
1910	70.566	213.650 fl.
1911	108.164	432.993 „

Dit jaar werd er dus binnen 9 maanden reeds voor bijna f 114.000 méér uitgevoerd dan in de 12 maanden van 1911 te zamen.

De gemiddelde waarde per dozijn bedroeg in de laatste 3 maanden f 4.64, juist hetzelfde als in het vorige kwartaal.

Over 1911 bedroeg de gemiddelde waarde per dozijn f 4 en in 1910 slechts f 3.03. Ook hierin derhalve vooruitgang. Ook vergeleken met het overeenkomstig 3e kwartaal der beide vorige jaren is de verhouding al even gunstig.

In het 3e kwartaal werden uitgevoerd:

	aantal dozijn	waarde	gemidd.
1910	16.892	51.368 fl.	3.04
1911	27.937	100.062 „	3.58
1912	37.256	172.997 „	4.64

In dit laatste kwartaal werden 6044 dozijn méér uitgevoerd dan in het vorige kwartaal en voor f 26.933 méér.

De Amigoe komt tot besluit, dat het geld, voor boverdering der hoedenindustrie uitgetrokken, goed besteed is geweest.

Onze financiën, zegt de Amigoe, beginnen de gevolgen der slechte lijden te gevoelen.

In het 3de kwartaal werd aan belastingen op Curaçao plm. f 14.000 minder ontvangen dan in hetzelfde kwartaal van 1911, hoofdzakelijk hierdoor veroorzaakt, dat het accijns op gedistilleerd, wijn en bier plm. f 5000 terugliep en de grondbelasting ruim f 6000.

De inkomsten van onderscheiden aard haalden wel weer f 4000 in, maar brachten aan huur van landsgronden en eigendommen f 3000 minder op.

Een bemoedigend teken is het echter, dat de opbrengst aan loodsgelden, postreijen, huur van gouvernementen-entrepôts en draadlooze telegraphie stijgende is.

De geringe achteruitgang onzer financiën is alleen te wijten aan de langdurige droogte en de gevolgen daarvan.

De „alfalfa”, waarover wij in ons vorig nummer uitvoerig schreven, schijnt het te Curaçao goed te doen. Op Santa Rosa, waar men het reeds lang gezaaid had, staat het bijna 1 meter hoog.

Na al de ellende, die de Benedenwinds eilanden dit jaar doorgemaakt hebben, had de maat nog

digd, behalve de Inlander zelf, een macht van Indo-Europeanen, Chinezen, Arabieren, Bombayers enz. Als hier eens oproer uitbrak!

Niet ik alleen, ook andere Europeanen, velen, kennen dit gevoel van „vreemdaling” en onzekerheid van bestaan. De meesten vreezen een inmenging van China of Japan. Alleen het bewustzijn, dat de groote mogendheden elkaar het bezit van Indië niet gunnen, geeft berusting.

Hoe dikwijls spreken de Europeanen hier van: „Nog zooveel jaar dan ga ik met verlof.” De meest karakteriseerende, heimwee-uitdrukkende zinsnede is zeker wel de veelgebruikte: „Wij leven hier een plantenleven!”

En toch is er zooveel belangwekkends in Indië maar..... men moet het weten te vinden.

Als het mooie van Indië wordt wel eens genoemd: dat men vele bedienden kan hebben en een zeker staat voeren. Dit is m. i. echter meer een „heilig moeten”, dan een liefheerij, want, wegens de warmte, kunnen wij in Indië niet zooveel zelf doen, en kan men van den Inlandschen bediende ook minaer eischen dan van een Hollandsche dienstbode.

Iedereen klaagt over de hooge traktementen, die men het personeel moet geven. In Medan weet ik, dat dames voor een Chineeschen, mannelijken kokkie 24 gld. in de maand betalen, dat is 300 gld. in het jaar; dan moet verder kebon, den tuinjongen, 13 à 15 gulden; de baboe 12 en den huisjongen 12 à 15 gulden gegeven worden.

kunnen overloopen door berichten van orkanen en stormen op de Bovenwinds eilanden, die daar in de maand September vreeselijk kunnen huishouden en alles verwoesten, maar gelukkig zijn de slechte berichten ditmaal uitgebleven; integendeel uit Santa Eustatius wordt aan de Amigoe geschreven, dat er overvloedig regen valt, 144 meter in een dag, waardoor er alle hoop op succes bestaat voor de katoenanplant. De in dit voorjaar aangelegde dammen hadden zich goed gehouden.

Het is te hopen, dat dit eiland, dat onder den energieke gezaghebber Van Grol, zoo flink met de bestaande middelen bestuurd wordt, eindelijk ook eens wat voorspoed moge genieten, na het diepe verval, waarin het, sedert het de „Golden Rock” genoemd werd, verkeert.

Volgens een correspondentie uit Saba in de Amigoe, heeft men daar veel van de droogte te lijden gehad, zonder dat er echter bepaald gebrek is geweest.

Men klaagt daar echter weder over de ongelukkige landingsplaats voor sloepen. Maar daaraan is niet veel te verbeteren. Saba is een kÿp, die loodrecht uit zee oprijst met aan de Zuidzijde 'n kleine ankerplaats en een klein strandje van eenige meters grootte, waarop echter de inwoners met hunne uitstekende Saba-booten, menschen en goederen geheel droog weten te landen. Het transport naar boven, waar het dorp ligt, zal steeds wel kostbaar blijven; een kabelbaan zoude, voor dit weinig produceerende eiland, niet loonend blijken.

Men zoude — en hiermede zou aan een der wenschen der bewoners zijn voldaan — een paar boeien kunnen leggen op de ankerplaats, waaraan de schoeners zich kunnen vastmaken, in plaats van te moeten ankeren. Dit zoude al veel baat geven en zal de Koloniale begroting niet zwaar drukken.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Berichten uit Deli.

a. De Javaansche contract-koelievrouw. De verhouding tusschen de mannelijke en vrouwelijke contract-koelies in het Delische werd reeds herhaaldelijk in de Pewarta Deli besproken. Bij velen heeft dan ook de overtuiging ingang gevonden, dat deze lang niet is, zooals het behoort.

De schrijver in dat blad van 7 September 1912 no. 71, die zich teekent „De beste Vriend”, begint met in zijn artikel toe te lichten, dat de Javaansche vrouw, die als contract-koelie naar Deli trekt, in den regel ongehuwd is, doch daar ter plaatse den man volgt, dien haar het beste lijkt. Voor de buitenwereld geeft zulk een samenleving den schijn van een wettig huwelijk. Op de ondernemingen in Deli worden dus tusschen contract-koelies, de bestaande huwelijksvoorschriften niet nagekomen, die lieden leven, over het algemeen genomen, daàr in z.g. wilden echt.

En hier in de binnenlanden van Java vragen de huisjongens 10, de kokkie 10, de naaisier of baboe-djat 12, de kebon 7 gulden.

Evenals in Holland moet men elken dag opnieuw hun het werk uitleggen en alles nagaan. Neen, bedienden zijn hier, als overal elders, een „noodzakelijk kwaad”. Bovendien, stel, dat dit „voeren van een zekeren staat” het levensgenot verhoogt en men Indië, omdat het onze gemakzucht kan bevorderen een heerlijk land noemt, vind ik dit toch het meest prozaïsch genot, dat ik ken! Als men spreekt van iets moois moet er m. i. iets poëtisch mee gepaard gaan.

Vrouwen, die in Holland zich de luxe van ééne kleine dag-dienstbode nauwelijks konden permitteeren vinden in dit opzicht Indië een eldorado.

Zij worden hier ook onmiddellijk mevrouw genoemd, want standsverschil is er vooral op kleine plaatsen niet. Dit heeft m. i. zijn vóór en zijn tegen. De zonnige zijde er van is: Men blijft door vriendschappelijke omgang met allerlei menschen jong en vroolijk; door het verschil in stand op zijde te zetten, vormt men een band, die het leven op een kleine plaats veraangenaamt. Doch de schaduwzijde is niet alleen het gemis eener hoogere beschaving gepaard aan een zekere distinctie, die ons zoo aangenaam aandoet, maar tevens het gemis aan gemeenschappelijke belangstelling voor alles, wat buiten het eigen, dagelijksche leven staat! Zelden treft men in de binnenlanden menschen aan met wie men

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

Hofleverancier.

ENGELSCHES CAKES

Prima en gewone, in verschillende smaken.
TULBAND in verschillende grootte.
Prima en gewoon KRENTENBROOD.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 „ „ „ 4 „
60 „ „ „ 5 „

„Modemagazijn „BRUSSEL”, Weimarstraat 61 ::: DEN HAAG.

Speciale verkoop van

GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES-
en KINDERHOEDEN.

— CHAPPELLERIE en BONTWERKEN.

AUG. W. J. BRÜNINGS.

Frans van Wijk en Zonen,

24 Vlamingstraat,
:- DEN HAAG. :-

Hulshoudelijke-, Keuken-, Badkamer-
Inrichtingen.

Hôtel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.
PRIJSCOURANT GRATIS.

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK. 's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON N°. 2598

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

Wel is waar ziet men een enkele maal, dat de vrouwelijke Javaansche contract-koelie een tijdlang haar zoogenaamden echtgenoot volgt en dezen weet te boeien, maar in den regel gaat zij al heel spoedig van den eenen man over naar den anderen, waar tegen deze weinig kan doen, wel wetende, dat hij door het gesloten vrije huwelijk geen macht over de vrouw heeft.

Naar schrijver's meening zijn de heeren van de ondernemingen aan dezen toestand schuld, wijl hun instructies luiden, dat, zoodra de vrouw het contract gesloten heeft, het haar verboden is volgens de landsinstellingen een huwelijk aan te gaan, en het haar hoogstens vergund is als bijzit te worden aangenomen. Deze toestand dateert reeds van jaren her, zoodat daaraan het recht van gewoonte is toegekend en van eenig schaamtegevoel ten dezen bij de contractanten geen sprake meer is. Zelfs na den afloop van het contract wil de Javaansche vrouw zich niet meer binden aan den man, is zij afkeerig van het sluiten van een legaal huwelijk en maakt zij zich zelve tot een handelsartikel, dat tegen geld te koop is. Schrijver ziet hierin de oorzaak, dat de ontucht daar zóó welig tiert. Hij meent, dat hierop de aandacht wel eens opnieuw mag worden gevestigd.

Slecht maatgewicht. In zijn Van hier en daar zegt Darman Poetih in de Pertja Timor van 7 September 1912 no. 71, dat de hoofdplaats Medan er tegenwoordig werkelijk fraai uitziet, dank zij de bemoeienissen van den Gemeenteraad aldaar, en dat die nieuwe instelling dus blijkbaar in de praktijk goed voldoet. Gaarne zou hij echter zien, dat die Gemeenteraad ook zijn bemoeienissen uitstrekte tot de belangen van de Inlandsche bevolking, speciaal op zou willen komen voor den kleinen Inlander, die er zijn inkoop doet bij den Chinees en door dezen middels het meten met ongepaste gewichtsmaten (datjing en katti) wordt belemmerd en veel schade lijdt.

Koopt de Inlander b.v. één pikol ongebolsterde zijst, dan verkeert hij in het vertrouwen, dat de zak 100 katti's inhoudt, doch bij uitweging thuis blijkt maar al te dikwijls, dat de inhoud slechts 85 tot 90 katti's bedraagt.

Hier heeft dus groote oneerlijkheid plaats. Het is trouwens algemeen genoeg bekend, dat de Chin. bij sommige handelstransacties met twee maten meet, nl. één voor eigen inkoop, die goed, en één voor verkoop, die niet zuiver is.

Zulks bleek nog onlangs weer ten duidelijkste, toen een Inlandsche vrouw bij een Chineeschen handelaar een artikel kocht ter waarde van f 0.23 de guntang. De eigenaar van den winkel vroeg haar, in haar tegenwoordigheid, aan zijn employé om welke reden hij dezelfde waarde in rekening was gebracht als waarvoor was ingekocht, waarop deze antwoordde, dat de winst, met de maat behaald, voldoende was. De Inlandsche vrouw ging daarop met een glimlach op het gelaat heen.

Schrijver meent niet te veel te eischen met den

wensch te uiten, dat ook in het belang van de Inlandsche bevolking het ijkreglement stipt worde nagevolgd.

c. Oprichting van een Inlandsche meisjesvakschool te Soengei-Rengas.

Door samenwerking der verschillende Inlandsche schrijvers te Medan, is deze school opgericht, deelt bovengenoemd blad mede.

De navolgende vakken worden er onderwezen: naaien, haken, borduren, en weven.

Het is te hopen, dat aan deze eerste meisjesschool ter plaatse een lang bestaan zal zijn beschooren en dat vooral ook het onderwijzend personeel standvastig zal zijn, merkt de schrijver op, want de Inlandsche vrouw ter Oostkust van Sumatra heeft eenig onderwijs hoog noodig om een goede moeder voor hare kinderen te zijn en tevens een steun voor haar man.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Dr. Morrison, de politieke adviseur van den President der Chineseesche Republiek.

Het is nog niet zoo lang geleden, zegt de Redactie van de Ho Po in haar nummer van 4 Sept. 1912 no. 488, dat de benoeming van den heer Dr. Morrison, correspondent van het Engelsche blad The Times, te Peking, tot politiek adviseur van den president der Chineseesche Republiek, door een Reutertelegram in de pers over de geheele wereld werd bekend gemaakt.

Voor de lezers van de Ho Po is Dr. Morrison geen onbekende. Destijds nam dit blad uit The Times het verslag over van diens reis van Peking naar Turkestan. (Ook in deze rubriek werd daarvoor een plaatsje ingeruimd.)

Behalve door dit reisverhaal, heeft Dr. Morrison zich door vele andere geschriften overbekend gemaakt en de gelegenheid gehad blikken te geven van zijn buitengewone talenten, speciaal van zijn grondige kennis van Chineseesche toestanden en verhoudingen, zoomede van zijn onbevooroordeelde rechtvaardigheid in het beoordeelen van zaken en personen in het groote Chineseesche Rijk.

Voor de Westersche pers is Dr. Morrison dan ook een autoriteit, wiens berichten steeds worden overgenomen, overtuigd als men is, dat zij komen van een persoonlijkheid, die over den bijzonderen tact beschikt om met de Chineseesche grootwaardigheidsbekleders, zoowel als met de gezanten der Westersche mogendheden te Peking vriendschappelijk om te gaan en derhalve in de gelegenheid was goed op de hoogte te komen van hetgeen er in het binnenland van China voorviel en ook van hetgeen door de Westersche mogendheden leed wordt.

Als een bijzondere historische gebeurtenis betreffende Dr. Morrison kan nog worden vermeld, dat, tijdens den oorlog tusschen Rusland en Japan, toen de Russische generaal Stoessel de versterkte plaats Port-Arthur aan wijlen den Japanschen

woonden in de X-laan te Den Haag een bovenhuis voor weinig geld, dat we veel aardiger en huiselijker konden inrichten, dan de dure woningen in Indië die zoo in-koud aandoen. Ja zeker, ik word hier mevrouw genoemd, ik zal hier bedienden moeten hebben, maar ik ben veel liever juffrouw in Holland, dan mevrouw in Indië. Ik wou, dat we nooit gekomen waren!"

In Holland weten de menschen zoo bitter weinig van de ware toestanden in Indië af. Dikwijls ook wordt alles, Indië betreffende, veel mooier voorgesteld, dan het werkelijk is, om maar goede werkrachten naar Indië te lokken.

Dit vrouwtje was pas één maand in dit tropische klimaat, maar zal zij wel ooit van dien eersten indruk bekomen zijn; zich ooit leeren schikken in de omstandigheden, haar geluk vinden in haarzelve en haar levenstaak, mee-voelen en werken voor de belangrijkende Inlandsche omgeving, die ik in mijn vorig schetsje beschreef? Dit juist is 't moodie van Indië.

Hier gelden ook de waarschuwendende woorden van Abbé de la Roche:

„Les personnes indolentes demeurent dans une mediocrité de vertu qui ne les élève à rien!"

Java, October 1912.

C. R. v. O.—v. d. Z.

□ Koninklijke □
Brood- en Beschuitfabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 DEN HAAG
LUNCHROOM

▼

Specialiteit:
 □ HAAGSCHE BESCHUIT □
 ROGGEBROOD IN BLIK VOOR EXPORT

VERSCHEENEN bij:
N. V. Electriche Drukkerij
„LUCTOR ET EMERGO"
 Den Haag - Amalia van Solmsstraat 2-4

HET GELOOF VAN DEN
NIEUWEN MENSCH

DOOR
Dr. M. H. J. SCHOENMAEKERS.
 DERDE HERZIENE DRUK.
 (GOEDKOOPE UITGAVE.)

„Het Geloof van den Nieuwen Mensch" is een werk van zuivere psychologie en zuivere woordkunst tevens. Het zegt in concrete, doorzichtig-duidelijke en tevens warm-levende taal wat er vaag droomt in de ziel van alle waarlijk levende menschen van onzen tijd. —
 „Wat deze schrijver onder woorden brengt, is niet alleen, naar zijn eigen uitdrukking, „volgehouden bezonnen" en „volgehouden ongemak", maar het is ook van begin tot eind werkelijk. Zijn gedachten zijn namelijk geen begrips-filosofie, maar voorzichtig verbinden van innerlijke ervaringen. —
 „Dit is alles, woord voor woord, werkelijkheid; innerlijke werkelijkheid, zooals wij ze dagelijks ervaren, en in de taal die de onze is.
 „Dr. Schoenmaekers is, door zijn overtuiging en zijn talent, voorbestemd tot het prediken van wat door menigeen in onzen tijd als waar gevoeld en beleden wordt."

ALBERT VERWEY.
 (In „De Beweging")

Franco per post of bij den boekhandel f1.—
 Alleen ingenaaid.

Dames- en Kinder-Confectie.

GEBR. GERZON'S
MODE-
MAGAZIJNEN.

DEN HAAG - 36 VEENESTRAAT 44
 - ☛ Telefoon 2526. ☛

— **L. LANGE** —

LEVERANCIER VAN Z. K. H. PRINS HENDRIK DER NEDERL.
 — HERTOG VAN MECKLENBURG. —

LANGE VOORHOUT no. 86, Tel. no. 829, 's-GRAVENHAGE.
Havana, Hollandsche- en Duitsche
SIGAREN SIGARETTEN.

LEK
 ER
 aken.
 e.
 DOD.
 109.
 aling.
 AAG.
 MES-
 GS.
 en,
 mer-
 DE.
 G.
 en op
 en.
 als en.
 ANK.
 GEN.
 Co.
 T 5-6
 AG
 OF
 EN

generaal Nogi overgaf, hij zich als correspondent van The Times bij het Japansche leger bevond, daarmede de vesting binnentrok en toen aan zijn blad het telegrafisch bericht zond, waarin hij deze overgave als ontijdig en onnoodig afkeurde en verklaarde, dat in de wereldgeschiedenis zulke een lache overgave nog nimmer was voorgekomen.

Dat Dr. Morrison de zaak niet slecht had ingezien, bleek later uit het feit, dat generaal Stoessel door de Russische militaire rechtbank ter dood werd veroordeeld, welke straf echter door Z. M. den Tsaar van Rusland in levenslange vestingstraf werd veranderd.

Dr. Morrison, die in de maand October 1912 zijn nieuwe functie aanvaardde, zal dus den president der Chineesche Republiek voorlichten in alle zaken van politieke aard. Het is voor het Chineesche volk te hopen, dat die adviezen zullen strekken tot het geluk en den vooruitgang van het Chineesche Rijk. Aldus merkt de redactie van de Ho Po op en vervolgt: De regeling alleen reeds dier politieke aangelegenheden met het buitenland, is een omvangrijke en moeilijke taak, waaraan een groote verantwoordelijkheid is verbonden, van te meer gewicht, omdat een meer of mindere gunstige stemming tusschen China en de Westersche mogendheden vrede of oorlogstoestand tengevolge kan hebben.

Afgaande op hetgeen Dr. Morrison vroeger schreef, mag men vertrouwen koesteren, want herhaaldelijk kwam hij in het openbaar op, voor de rechten van China en tegen de averechtsche voorstellingen, welke zoo dikwijls door de Westersche pers ten deze werden gegeven. Hij is niet in gebreke gebleven Europa telkens te wijzen op het feit, dat de toestanden in China beter zijn dan men over het algemeen denkt; dat de organisaties van bestuur en de verschillende administraties in de praktijk blijken te voldoen, dat de handel in China vooruitgaat en dat de inkomsten van in- en uitvoer-rechten de raming overtreffen. Ook de inkomsten der provinciën zijn stijgende, terwijl de opbrengst van de spoorwegen in China op een toename wijst, zooals nog nimmer is gekend. Dr. Morrison heeft vertrouwen in de toekomst en is van meening, dat „de zieke” voor algeheele genezing vatbaar is.

De redactie van de Ho Po eindigt met den president der Chineesche Republiek en het Chineesch volk geluk te wenschen met de keuze van Dr. Morrison.

Verspreiding van het opiumgebruik in Deli. — In de Pertja Timor van 2 Sept. 1912 no. 71, wordt geschreven, dat het opiumgebruik bij de Javaansche vrouwen in het Delische op onrustbarende wijze in de hand wordt gewerkt door de Chineezers.

Vele Chineezers, zoowel handelaren als de koolies, onderhouden Javaansche vrouwen, die bij hen blijven, zoolang er voldoende geld wordt verstrekt. Is dit onvoldoende, dan zoeken die vrouwen hun geluk elders.

Ten einde dit verloop te voorkomen, hebben de Chineezers er dit middel op gevonden: de Javaansche vrouw bekend maken met het opiumgebruik. Zijn ze eenmaal aan dat gebruik verslaafd, dan blijven zij wel de kameraad van den Chinees.

Van Vreemde Koloniën.

TIMOR.

In de Mem. van Antw. van den Minister van buitenlandsche zaken komen twee gedeeltes voor, die in deze rubriek weergegeven behooren te worden.

‘t Eerste betreft onze verhouding t. t. Portugal op Timor. Den 23 Juli j.l. is door onze regering aan Portugal ‘t ontwerp voorgelegd voor een compromis om het grensgeschil aan scheidsgerechtelijke beslissing te onderwerpen. Dit heeft nog niet tot een bepaald resultaat geleid.

Als de koop van ‘t Port. gebied op Timor tot de mogelijkheden behoorde, zou onze reg. gaarne dien koop bevorderen voor zoover dit in haar vermogen is. De minister heeft echter al en grond om die mogelijkheid, althans voor het tegenwoordige, te betwijfelen.

Zijn stappen gedaan, is de Port. reg. gepost? en is dit geschied op zoodanige wijze, dat toeschietelijkheid in de hand wordt gewerkt? Of is alleen maar geïnformeerd?

‘t Andere gedeelte heeft betrekking op onze verhouding tot

VENEZUELA.

waarvan men bijna vergeten is, dat de politieke betrekkingen nog steeds afgebroken zijn. De Minister kondigt al een zeer verblijdend feit de wensch aan,

die wederzijdsch bestaat, om tot een spoedige regelmatige hervatting der diplomatieke betrekkingen te komen.

BRITSCHE KOLONIËN.

Voor de afd. 's-Gravenhage van de Nederl. Zuid-Afrikaansche Ver. is als spreker Ds. H. D. v. Broekhuizen uit Pretoria opgetreden. Aan het van zijn rede gegeven verslag ontleenen wij hier eenige zinsneden.

In gloedvolle bewoordingen schetste spr. de teekenis van de Boerentaal, die een tak is van de Hollandse moedertaal, al zijn er vijanden, die deze twee tegen elkaar opzetten; daarom moeten de Hollanders dien band versterken. Men is reeds bezig de Afrik. taal te kneden, te vermoopen, opdat ze worde als het schoone Holl., dat spr. bij zijn verblijf te Antwerpen en hier als de schoonste muziek in de ooren klinkt. Hoe sterker de taal, hoe sterker ook het volk zal worden. Reik ons daartoe de hand, zegt spr., opdat we samen kunnen werken.

Met het onderwijs zijn de jong-Afrikaners niet tevreden. De Engelschen willen er Eng. kindertjes van maken, maar... wij kunnen den oorlog niet vergeten! zegt spr. — en als de moeders den kleinen in ‘t Afrik. hebben verteld van wat er gebeurd is, en van de concentratie-kampen, dan gaan die kinderen later naar school, zitten voor een onderwijzeres, die ze niet verstaat, en krijgen Eng. lesboekjes, waarin staat vermeld, dat de Boeren onwillige en erg lastige menschen zijn geweest. Men oordeele zelf, welken indruk dit op die jeugdige gemoederen maakt, al denkt men daarmede eene samensmelting van rassen te krijgen. Ook de Afrik. jonge dochters willen de Eng. jongelui niet hebben tot echtgenoot.

Ernstig dringt hij aan op emigratie van Hollandse onderwijzers.

Spr. wijst vervolgens op het Kaffergevaar: er zijn 6 Kaffers tegen 1 Afrikaner; daarbij komt dat de Engelschen ze vóór den oorlog gepaaid hebben en gewapend, en ofschoon er van de gedane beloften niets terecht is gekomen, beginnen zij zich toch te voelen, gesteund als zij worden door de negers uit Amerika, die ze aanmanen om zich te organiseren, want dat Afrika voor de zwarten en niet voor de „white-men” is. Het is spr.'s vaste overtuiging, dat het eens tot een uitbarsting zal komen.

Er schijnt thans voortgang te komen met de verwezenlijking van het reeds lang bestaande plan om door een Engelsche spoorweg de beide Eng. bezittingen: Indië en Egypte te verbinden, gelijk men Egypte eveneens met de Kaap verbindt door de reusachtige Afrikaansche spoorweglijn.

Thans heeft zich te Londen en te Caïro een Eng. syndicaat gevormd voor den aanleg van den spoorweg Caïro—Suez—Akaba—Koweit en verder door Zuid-Perzië naar Eng.-Indië.

De lijn Caïro—Koweit kan een geducht concurrent worden van de Deutsche Bagdad-lijn hetgeen zeker de goede verstandhouding tusschen Engeland en Duitschland weer niet zal bevorderen.

FRANSCH KOLONIËN.

Algerië. ‘t Landbouw-resultaat van het jaar 1911—1912 is allerbedroevendst geweest. De inlander, als altijd zorgeloos, heeft niet voor reserven gezorgd, hongersnood doet zich gevoelen. De conceilsgénéraux van Constantine en van Algiers hebben over den toestand beraadslaagd.

In Constantine werd erop gewezen, dat de bevolking geen zaad beschikbaar heeft. Wordt zij niet daaraan geholpen, dan zal het aantal bebouwde akkers afnemen, hetgeen te meer te betreuren zou zijn, nu het najaar overvloedige regens gebracht heeft, hetgeen uitzicht geeft op een goede oogst. De mogelijkheid wordt onderzocht om leeningen door de gemeenten te doen sluiten, ten einde voorschotten in zaad aan de fellah's te kunnen verstrekken. Maar om de noodlijdenden dadelijk te helpen is bovendien ‘t voorstel gedaan om weldadigheidswerkplaatsen in te richten en die openbare werken, waarvan de projecten goedgekeurd zijn, dadelijk te doen uitvoeren.

In Algiers is ‘t meer in ‘t bijzonder de gemeente Charon die getroffen wordt. Deze heeft dan ook achtereenvolgens zesmaal de oogst zien mislukken. De prijzen der eenvoudigste levensmiddelen zijn zoo hoog, dat de arme bevolking leeft van de boomwortels, die zij opgraven. 40.000 fr. worden aangevraagd om in de ellende te voorzien. Is ‘t in Charon allereerst, in de geheele vlakte van Chélif is de ellende algemeen.

‘t Algemeen bestuur had zijnerzijds echter reeds aandacht aan de zaak geschonken. Het resultaat van een onderzoek was ‘t besluit, om 150000 quintaux graan uit den vreemde te ontbieden, de kolonie zou de douane-rechten voor haar rekening nemen, de prijs zou zoo met 3 fr. per quintal dalen. Deze maatregel zou de kolonie 600.000 fr. kosten. In dezen geest is besloten. De som zal verhaald worden op de overschotten van ‘t reservefonds. Zoo kan een voldoende voorraad zaad verkregen worden, maar geklaagd wordt over de langzaamheid, waarmede deze maatregel tot zijn recht komt, hetgeen ook geldt voor die van tijdelijken aard, die de

Marque Déposée „Au-Condor”
LA HAYE — PAYS BAS — PLEIN 8

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER
Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
EXPORTATION IMPORTATION
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR
ET EMERGO” :: DEN HAAG

THEOSOFIE, DE THEOS. VEREEN. EN DE THEOS. BEWEGING.

50 pag. 8° roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65

REÏNCARNATIE EN KARMA.

40 pag. 8 roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65

DRIE OPSTELLEN OVER KARAKTERVORMING EN OPVOEDING.

100 pag. 8° kl. med. Ingen. f 0.50, geb. f 0.80

COSMOLOGIE,

Elementen der Practische Astrologie.

13 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.50

COSMOLOGIE,

De Astrologie als Levensleer.

11 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.—

door A. E. THIENS.

Het eerste werkje, in brochure-vorm, voorziet in een werkelijke en lang gevoelde behoefte. In een kort, helder, afgerond betoog legt het aan een ieder, en voornamelijk aan den buitenstaander, die zich op de hoogte wensch te stellen van wat Theosofie eigenlijk is, niet alleen haar verschillende leeringen duidelijk en logisch uiteengezet voor, enz.

Van de „Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding” geeft het eerste opstel ons als het ware de essence van wat verhandeld is tijdens het „Eerste Congres voor Zedelijke Opvoeding”, gehouden te Londen van 25 tot 29 September 1908.

„Theosophia”, Febr. 1911.

We zouden dit boekje een bijzonder groot debiet toewenschen, inzonderheid in die kringen waar opvoedkunde dagelijksch brood is, en waar toch vaak niets dan steenen te vermalen gegeven worden.

In elk geval moest het in geen enkele paedagogische bibliotheek ontbreken.

„Eenheid”, 19 Nov. 1910.

Wij kunnen slechts met moeite den lust bedwingen, uit den rijkdom van diepe gedachten, daarin neergelegd, eenige te citeren....

„De Avondpost”, 26 Nov. 1910.

Hij wil slechts den overwegenden ernst van het vraagstuk der opvoeding tot ons doen doordringen, hij bedoelt ons aan het vragen en denken te brengen en daarin slaagt hij zeer zeker —

„Correspondentieblad van den Nederlandschen Kinderbond”, Aug. 1911.

... een zeer handig boekje, om kennis te nemen van het wezen der theosofie.

„Prov. Drentsche en Asser Ct.”,
14 Nov. 1910.

Java.

Bij Schellena en Holkema verscheen: Java. Beelden van volksleven en bedrijf, geteekend en toegevoegd door Emilie van Kerckhoff.

Een boek, met veel en fraai gekleurde platen, dat door Prof. A. W. Nieuwenhuis wordt ingeleid als volgt: De uitgave van de als kunst en als beschrijving te waardeeren schetsen eener begaafde reizigerster als Mej. E. van Kerckhoff blijkt te zijn, moet zeer worden toegejuigd. Hare keuze der onderwerpen uit het volksleven op Java, vooral uit dat in Midden-Java en de wijze, waarop zij die gezien en afgebeeld heeft, zullen meer tot velen spreken dan menze diepzinnige verhandeling. Het sterk persoonlijke, dat in het bijzonder bij de teekeningen opvalt, zal daartoe zeker veel bijdragen. Een gunstige bijomstandigheid is het, dat deze watervrteekeningen in kleuren konden worden uitgegeven, want zeker niet minder in kleuren dan in de vormen ligt het eigenaardige van Indië's aantrekkelijkheid.

Moge een veelzijdige belangstelling den betrokkenen de overtuiging schenken, dat zij met hunne pogingen velen en ook Nederland met zijne koloniën een dienst bewezen hebben.

De Ingenieur.

Onder het opschrift *Mijningsvraagstukken of geologen voor opsporing van delfstoffen?* schrijft Prof. S. J. Vermaes in het jongste Nr. van De Ingenieur een artikel, waarin hij zijne bestrijders antwoordt Welk standpunt Prof. V. in deze kwestie inneemt, blijkt uit het volgend zinnetje: „En dan die geologen zelf zij moeten zich een bestaan verzekeren en dikwijls zal dit op geologisch gebied niet te vinden zijn; zij gaan zich dan uitgeven voor menschen die ook wel mijnen kunnen ontginnen en dat zou m.i. een ramp zijn voor onze in opkomst zijnde mijnindustrie.”

Een Dajaksche voorstelling van den Zondvloed.

P. Gonsalves die in de Java-Post brieven schrijft uit Borneo's binnenlanden, vertelt in het jongste Nr. (van 25 Oct.) wat hem eens op een reis werd medegedeeld met betrekking op bovengenoemd onderwerp.

„Heel, heel lang geleden was er eens een buitengewone groote sawah-slang, Nabau genaamd, die haar verblijf had in de lucht, of beter boven het uitpansel. De Dajak meent, dat de blauwe lucht van steen of zoo iets is. Terwijl zij zich met den staart boven vasthield waarde zij met haar kop over de aarde en verslond al de rijst der menschen zoodat de menschen geen eten meer hadden, terwijl vroeger er volop was. Zij beproefden de slang te doden. Dit gelukte; de slang werd de huid afgedaan, in stukken gehakt en gekookt. Terwijl zij in stukken gehakt lag te koken, kwam er een steen uit het water, een bevel om alle menschen te verdelen door een watervloed. Daarop begon het te regenen, zooals het nog nimmer geregeud had. Al het land liep onder en nog bleef het aan het regenen. Het water steeg tot boven de toppen der boomen en nog hield het niet op. Het steeg tot boven de bergen. Een heel klein topje van den berg Tiang Ladjoer ter grootte van een Dajakschen hoed, bleef droog. Daar reddden zich acht menschen van den dood. Alle andere menschen waren verdronken.

De namen van hen, die gespaard bleven, wist men niet te vertellen. Wel opmerkenwaardig, hoe het feit van den zondvloed, zelfs bij de in de bosschen verscholen Dajaks, van geslacht tot geslacht wordt overgeleverd, al is het dan ook in een anderen vorm.”

Tot zoover P. Gonsalves; belangstellenden in het onderwerp verwijzen wij naar de interessante studie van G. Gerland: *Der Mythos von der Sintflut* (Bonn, 1912), waarin de schrijver van bl. 59—71 „Malaisien” behandelt.

Een vraaggesprek met Dr. Lim Boen Keng.

In Bulletin No. 2 der Indische Universiteits-Vereeniging publiceert de heer D. van H. inloopen (L'abberton) het volgende gesprek met Dr. Lim Boen Keng, die als zaakgelastigde van Dr. Sun Yat Sen eenigen tijd op Java heeft doorgebracht en die zich vele jaren lang voor het onderwijsvraagstuk heeft geïnteresseerd.

„Spreekende over de betekenis van Raffles, merkte hij o.a. op, dat deze groote man met den ver vooruitzienden blik niet alleen goed had gezien toen hij Singapoera uitkoos tot middelpunt ter beheersching van den archipel-handel, maar ook nog in een ander opzicht. „Ten behoeve van een te Singapoera op te richten Universiteit — zoo zeide Dr. Lim — waarvan nu nog slechts het Raffles Instituut, dat opleidt tot de Engelsche Universitaire studie, de kiem is, schonk hij eene groote uitgestrektheid lands aan de Beach gelegen. De domheild

van een later Straits-Bestuur realiseerde de waarde hiervan voor enkele duizende dollars. Een gedeelte werd voor 99 jaar uitgegeven, een gedeelte voor 999 jaar en een gedeelte voor goed vervreemd. De waarde van deze terreinen bedraagt thans 40 miljoen dollars, en zou thans gelegenheid geven tot de stichting van eene volledige Universiteit over te gaan. Toch zal het daartoe in de naaste toekomst komen. Uw Archipel alleen heeft een half miljoen Chinezen, welke een behoorlijk contingent studenten voor onze Singapoera-Universiteit zullen opleveren, zoo de Batavia'sche Universiteit, waarvan U spreekt, ons niet vóór is. Wij waardeeren ten volle het onderwijs op de Hollandsch-Chineesche scholen gegeven, al zouden wij gaarne zien, dat als hulde aan het nationale beginsel er ook Chineesch onderwezen werd.

Doch ons bezwaar tegen uw onderwijssysteem is dat het nergens op uitloopt. Naar ik vernam komt thans ook Engelsch op het programma, en zoo open zich van zelf eene gelegenheid tot verdere studie bij ons. *) Lager onderwijs is niet voldoende te achten in deze tijden, en waar de behoefte aan hooger onderwijs bestaat, zal men elders moeten zoeken wat men hier niet vindt. Ik zelf ben, zooals u weet, van het Raffles College afkomstig en behaalde daarna aan de London-University mijn degree als Doctor in de Medicijnen. Doch voor ontwikkeling van groote aantallen is een Hoogeschool wat dichter in de buurt onontbeerlijk. Zelfs Hongkong en Nanking, waar het plan bestaat om een algemeene en alomvattende Chineseche Universiteit op te richten, zijn reeds wat ver af, hoewel de afstand in geen vergelijk komt met een reis naar Europa. Voor het universiteitsplan op Java heb ik alle sympathie, en ik geloof dat mijn landslieden hier zich niet onbetuigd zullen laten, als de zaak hen op de rechte wijze wordt voorgedragen. Maar ik mag mij niet ontveinzen, dat de Hollanders den naam hebben van zich erg lang op de dingen te beslapen, en dat Raffles' inzicht wel eens weder het best gezien zou kunnen blijken.”

Hieraan is slechts toe te voegen: „Un homme verti en vaut deux”; onze nationale waardigheid eischt te zorgen, dat Singapoera ons ook in dit opzicht niet weder een vlieg afvangt.”

Cultura.

In het November-Nr. van Cultura onderwerpt Dr. H. ten Oever de Indische Landbouwbegroting voor 1913 aan eene uitvoerige bespreking. De door schr. gemaakte opmerkingen getuigen alle van opbouwende critiek; zijn slotwoord luidt: „in bijna alle opzichten is de begroting van het Departement v. Landbouw voor 1913 tekenend voor den geest van noeste arbeidzaamheid, welke aan deze Regeringsafdeeling heerscht.”

Met Dr. ten Oever's opmerking op blz. 452 zullen velen zich kunnen vereenigen. Deze luidt: „De resultaten van het wetenschappelijk onderzoek aan 's Lands Plantentuin te Buitenzorg worden veelal in het Fransch, Duitsch of Engelsch gepubliceerd. „Het lijkt ons uit een nationaal oogpunt gewenscht bij de bedoelde publicaties steeds het Nederlandsch voorop te plaatsen. Daarnaast kan dan de vertaling in de gewenschte vreemde taal worden gesteld.”

Adatrecht op Java.

Het werk der Adatcommissie trekt blijkbaar ook in het buitenland de aandacht. Prof. J. Kohler, die van het rechtswezen van verschillende volksstammen in den Oost-Indischen Archipel studie heeft gemaakt, wijdt eene bespreking aan de adatrechtbundels I—IV in de derde afl. van Band XXVII van het „Zeitschr. für vergleichende Rechtswissenschaft”, dat te Stuttgart verschijnt.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

De October-afl. bevat de volgende uitvoerige opstellen: De vischindustrie te Bagan si api, door A. G. van der Land. — De realistische economie in verband met de te verwachten crisis op de arbeidsmarkt en de suikerindustrie, door M. L. M. van der Linden. — Beknopte nota over de afleiding Djambi met bijlagen, kaarten en foto's, door W. H. Keuchenius.

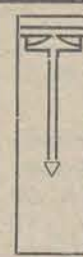
Kleinere bijdragen zijn: Van een voormalig zee-roovers volk (de rajats), door W. Frijling. — Caoutchouc en getah pertja, door W. F. — Brieven van een Molukkenreis, door Betsy. — Papoeesche roofridders, door C. L.

Op sommige artikelen komen wij in een volgend overzicht terug.

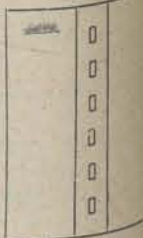
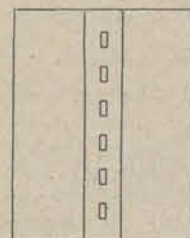
Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud van afl. 10, jaarg. 1912: Een wedsrijd in Japan tusschen officiers patrouilles in het 5de

*) Dus te Singapoera.

W. KALDENBACH
WONINGINRICHTINGEN
IN OUDE EN MODERNE STIJLEN
VALERIUSSTRAAT 38
's-GRAVENHAGE
TEEKENINGEN EN BEGROOTINGEN
KOSTELOOS VOOR BELANGHEBBENDEN

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58
STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:

10. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
 20. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.
- In het bijzonder tracht zij dit te doen door:
- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
 - b) het uitgeven van een tijdschrift;
 - c) het vormen van een bibliotheek;
 - d) het doen circuleeren van tijdschriften;
 - e) het houden van verlotingen;
 - f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG

VOOR HET

werkend
correspondeerend **Lidmaatschap**

DER

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik ^{werkend} _{correspondeerend} lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen handelaar in postzegels ben of plan heb zulks te worden. Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden, zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam.....

Woonplaats.....

Beroep.....

Leeftijd.....

Voorsteller.....

Hollandsche referenties.....

Handteekening.....

Datum.....

Aan den Secretaris
der H. P. V.

Contributie p. j. f3.- en f2.-
Entree f1.-

*) Indien men zich opgeeft voor het correspondeerend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

Leden der vereeniging „Oost en West” hebben vrijen toegang op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap of de hun toegezonden kennisgave.

HET BESTUUR.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor twee **gediplom. apothekers**, die den leeftijd van 32 jaren niet hebben overschreden, de gelegenheid bestaat om te worden benoemd tot militair apotheker der 2e kl. in het vaste korps van het leger in Ned.-Indië, onder verplichting om den Staat gedurende een tijdvak van 5 dan wel van 10 jaren in die betrekking te dienen en onder genot van een gratificatie voor eerste uitrusting van f 2000 bij een 5-jarig verband en van f 4000 bij een 10-jarig verband.

De militair apotheker der 2e kl. geniet de volgende inkomsten, te weten:

1o. van en met den dag der beëdiging als militair apotheker tot en met den dag vóór de inscheping tot vertrek naar Indië — waaronder te verstaan de dag waarop het schip waarmee de reis naar Indië wordt gemaakt uit Amsterdam of Rotterdam vertrekt —, een traktement naar reden van f 1600 's jaars;

2o. van en met den dag van inscheping sub 1o. bedoeld een traktement naar reden van f 3000 's j., hetwelk na drie jaar dienst als officier wordt gebracht op f 3300 's jaars;

3o. genot van vrije woning van gouvernementswege of in stede van dien huishuur-indemniteit, waarvan het bedrag varieert van f 40 tot f 70 's m., naar de huurprijzen van particuliere woningen in de verschillende garnizoenen.

Gegadigden zullen zich onverwijld hebben aan te melden bij het Dept. van Koloniën bij een op zegel geschreven request onder overlegging van:

- het apothekersdiploma;
- een extract-geboorteregister of ter vervanging daarvan een akte van bekendheid;
- een bewijs van Nederlanderchap;
- een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door het hoofd der gemeente, waar requestant gedurende de laatste 6 maanden heeft gewoond;
- een bewijs van voldoening aan de wet op de nationale militie.

(Ned. Staatsert. van 13 Nov. 1912 No. 266.)

Ter benoeming tot ingenieur bij de triangulatiebrigade in Ned.-Indië wordt gezocht een **civiel-ingenieur** in het bezit van het diploma bedoeld bij artikel 118 der Hoogeronderwijswet (Staatsblad 1905 no. 181) en niet ouder dan 30 jaar. Hij moet daarbij practische kennis bezitten in de behandeling der hoekmeetinstrumenten en in de uitvoering der hoekmetingen en berekeningen, terwijl hij ten genoegen van de Rijksc commissie voor de graadmeting en waterpassing hier te lande in staat moet zijn de vraagstukken die zich met het oog op de driehoeksmeting in Indië op geodetisch gebied kunnen voordoen, geheel zelfstandig op te lossen. De voorkeur zal worden gegeven aan iemand die niet te lang geleden zijn studie heeft voltooid, terwijl ook zullen kunnen mededingen zij, die in Januari 1913 hun ingerieursdiploma zullen verwerven.

Aan de betrekking is verbonden eene aanvangsbezoldiging van 400 gulden 's maands, met acht tweejaarlijkse verhoogingen elk van 50 gulden per maand. Chef der brigade zijnde geniet hij een aanvangstraktement van 800 gulden 's maands met 2 tweejaarlijkse verhoogingen elk van 100 gulden 's maands.

Vóórt wordt genoten vrije genees- en heilkundige behandeling, ook voor het gezin (c. q. verloskundige behandeling) zomede geneesmiddelen.

Aan de uitzending is verbonden:

- overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der eerste klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;
- eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van 1500 gulden;
- eene voorloopige bezoldiging van 150 gulden 's maands, ingaande met den dag waarop het activiteitstraktement ingaat.

Vóór zijn vertrek naar I. zal de uit te zenden ingenieur zoo noodig een cursus in de uitvoering van astronomische plaatsbepalingen hebben te volgen aan een der sterrenwachten hier te lande, gedurende welken tijd hij eene belooning van 100 gulden per maand zal genieten.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gezegell adres te wenden tot het Departement van Koloniën.

Bij hunne requesten moeten de sollicitanten de vereischte stukken overleggen.

Reg. Cav. — Enkele opmerkingen naar aanleiding van het artikel „Tactisch gebruik van mitrailleurs” door E. Sieburgh. — Enkele aantekeningen over den topografischen dienst in Oostenrijk-Hongarije, door J. van Roon. — Eischen aan militaire vlieg-machines te stellen, door C. L. Voegesang. — Reclame op de exercitiën der infanterie. — Iets over de nieuwe uniform. — Het muidier in het leger. — Van vreemde legers. — Mededeelingen betreffende het Indische leger. — Tactische oefening op de kaart. Enz.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 47: Werving van contractkoechens op Java. Voordracht door den heer D. G. Sibbe. — Een nieuw plantenwoordenboek voor de tropen, door Dr. J. Dekker. — Particuliere landerijen in Nederlandsch-Indië. — De Belawanhaven. (Adres van de Handelsvereeniging te Medan aan den Gouverneur-Generaal). — De bakovecrisis in Suriname. — Kultuurberichten (De resultaten der 1912 suikercampagne op Java. — De rijsttoest op Java. — Koffiecultuur in de afdeeling Paré Paré; Rubbercongres te Batavia. Enz.). — Kleine mededeelingen (De rijstspeculaties op Java. Enz.). — Verkeerswezen. — Financiële Berichten en Verkeerswezen, zomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 27 van het Weekblad voor Indië de volgende bijdragen:

Een onderwijsduaalte, door E. Th. Harkink. — Koninginsverjaardag te Sjanghai (met afb.). — Bij de rechterlijke macht (Uit het levensboek van een Indisch ambtenaar, 1892—1907), door W. v. Delft (vervolg). — Ind. penkrassen (verv.) door Ofoci.

Moederland en Koloniën.

No. IV van den loopenden jaargang van het orgaan der Vereeniging „Moederland en Koloniën” bevat den tekst van twee voordrachten, n.l.: De voorstellen der Suriname-commissie, door Mr. Dr. F. Schöch; en Reorganisatie van het Binnenland in Ned.-Indië door W. F. L. Boissevain.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opzave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing gezegd in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 tot 6 uur 's namiddags: De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, de Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Prangerbode, Jayasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder: Hon en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Biologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen stand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Indisch Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatsert. En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 30 Oct. 1912;
De Locomotief t/m 29 idem;
Het Soer. Handelsblad t/m idem;
De Sumatrabode t/m 31 idem;
Tjahaja Sumatra t/m idem;
De Sumatrapost t/m 1 Nov.;
De Indische Mercur no. 48;
Weekblad voor Indië no. 27;
Handelsberichten v. h. Dep. v. Landbouw;
De Banier no. 32;
De Bandelier no. 9;
Moederland en Koloniën afl. IV;
Mandera Wolanda 110;

MEDEDEELINGEN.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

VOORDRACHT, met tal van lichtbeelden, over de **Boroboedoe-restauratie**,

te houden door den heer T. VAN ERP, Majoor der Genie O. I. L., op Maandag 2 Dec. 1912, des vóórt om 8 uur, in de bovenzaal der „ORANJE-SCHIEDERIJ”, Prins Hendrikplein 15, Den Haag.

GEOPEND
DE RIEMERSTRAAT No. 111.
Uitzending van Diners van af 80 cent en hooger.
Koude en warme Schotels en de bekende
HORS D'OEUVRE VARIEES.
O. F. DE VRIES,
v/h. Chef-Kok Hotel „Victoria”, Spuistr., Den Haag
Bekroond op verschillende Kokerijtoenstellingen met hoogste onderscheidingen.

M. VISSER v/h. A. J. RODBARD

Spuistraat 69 - 's-HAGE

Telefoon 5470.

**FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN-,
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.**
REPARATIE-INRICHTING.

J. P. KOSTER

ANTIEKE EN MODERNE WOONINRICHTING

BEHANGERI' - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ

V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

Brengt een bezoek aan de fraaie
Sint Nicolaas-Uitstalling van

BOEATAN

Heulstraat 19 - DEN HAAG

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f1.50, PLAT DU
JOUR van 12-2 uur à f0.50, DINERS vanaf f0.80 en
hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte ge-
durende den geheelen dag.
Aanbevelend, v. ZEBEN.

PATISSERIE

D. W. VAN GEEST

Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851

SPECIAL ADRES

INDISCHE SPEKKOEK

JAC. BLADERGROEN

PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.

KANTOORBOEKHANDEL

Agentuur van J. C. König & Ebhardt, Hannover.

Magazijn van TEEKENBEHOEFTEEN.

VULPENHOUDERS.

**FABRIEKSDPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN**

„DE WITTE BAZAR”

Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR

UITZETTEN EN

INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische
families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
en THEEHANDEL

P. D. SCHILTE

32 Groenmarkt :: DEN HAAG

Opggericht 1868 - Telefoon 2539.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat 56.

Acht dames en één heer voor pianolessen.	Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.
Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.	Drie geg. Ond.-Officieren O.-I. L., waarvan één is gedipl. ziekenverpleger, voor eenig administratiewerk, geldinkasseeren, magazijnmeester.
Twee dames voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; waarvan éene met hoofdacte middelb. Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.	Rene Dame voor zanglessen.
Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.	Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.
Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.	Eene Dame v/b. geven v. lessen aanspraakgebrekkigen.
Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.	Eene dame voor 't geven van lessen in de Fransche taal
Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.	Een heer voor muzieklessen.
Twee dames v. vioolflessen, ook aan eerstbeginnenden.	Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.
Drie jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.	Twee bekw. linnenaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.
Dame, m. l., Prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.	Beschikb. voor de reis naar Indië éene baboe en een mannelijke Inlandsche bediende.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid. Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch } gediplomeerd.
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch.
	Maleisch.
	Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

■ ■ ■

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, :: 's-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902.

WISBRUN & LIFFMANN

VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS

GEBR. DE RIDDER

LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALF-
LAMS- EN VARKENSVLEESCH.

Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Geregelde bezorging door alle wijken van

's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.

VALERIUSSTRAAT - hoek Dunoklerstraat - DEN HAAG
INTERC. TELEFOON 2642.

S. J. ROTTEVEEL,

Galileïstraat 58. — Telefoon 3197.

Koloniale waren, Comestibles.

Het Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand,

:- verschijnt in 4 verschillende edities.

Welk vakblad heeft de meeste annonces
en wordt derhalve het best gelezen?

Vraag proefnr. (maar vergeet niet uw
bedrijf, opdat de voor U bestemde editie
worde gezonden) en oordeel zelf.

Amstel 18, Amsterdam.

Brengt een bezoek aan „BOEATAN”,

Magazijn van

Indische Kunstnijverheid,

Heulstraat, Den Haag.

Vrij entrée.

THEE VAN 3—6.

RADEMAKER'S
Kon. Cacao- en Chocoladefabriek

In onze filialen
GROOTE SORTERING
Chocolade Letters
" **Harten**
" **Figuren**
BORSTPLAAT
in kistjes en dozen.
GEVULDE DOOZEN.
In onze filiale Hoogstr. 22
ruimer keuze
in St. Nicolaasartikelen
dan in ieder ander magazijn
in Nederland.

Door onze groote wekelijksche zendingen naar Indië zijn wij in staat, onderstaande artikelen 30 % goedkoper aan te bieden dan de gewone winkelprijzen.

Pijne zachte Flanel	f 7.95 p. blok (30 El)		
Double dunne Shirting	12.25 " 54 "		
Reform-stof	5.90 " 30 "		
Badhanddoeken	4.50 - f 6.20 dozijn	85 cM. f 12.75, 100 cM. f 15.75 (60 El)	
Badstof aan 't stuk 70 cM. br.	0.42 per el	125 " 12.75, 140 " 15.50 42 "	
Sierke witte Handdoeken	2.75 dozijn	150 " 16.30, 163 " 18.75 42 "	
Woolie Theedoeken	1.80 " 180 "	180 " 21.80, 200 " 25.80 42 "	
Sierke Tafelgoed 160/245	1.85 stuk	250 " 22.50 per 24 el	
Wassende Servetten	2.75 dozijn		ook per half stukje verkrijgbaar.

LINGERIES VOOR INDIË, elegant en goedkoop.
Alle artikelen fabriceren wij vanaf de goedkoopste tot de fijnste genres.
FIRMA H. BONEFAAS, Hengelo (O.), Den Haag, Beeklaan 466. **Fabriek en Export.**

GROBBE = COMESTIBLES.
Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

N.V. DE HAAN'S Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
ELITE BIOSCOPE
PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

MAISON DE BONNETERIE.

Tijdelijk **HULPGEBOUW** tegenover het Stadhuis DEN HAAG.

Grootst gesorteerde Magazijnen in elegante Dames- en Kinderconfectie.

GRANDS MAGASINS
A LA BELLE DENTELLIÈRE
156 NOORDEINDE - DEN HAAG

Echte Kanten en Kunstnaaldwerken

Bezichtiging geheel vrij ::
Geopend van Maandag tot Vrijdag

KANTEN VOOR KABAYA'S
WASCHECHTE LINTEN

VAN SEVENTER & PALUDANUS
Vlamingstraat 21,
DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
SPECIAL ADRES voor Uitrustingen.

WAT brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?
DAT men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking **KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.**
HET AANGEWEEZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT **LIJKAMP'S KLEEDINGMAGAZIJN**
GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

I. DE VRIES
GALERIES MODERNES

DEN HAAG - Hoogstraat 4
bericht, dat vanaf HEDEN al de Hoeden voor den a.s. winter **GEËXPOSEERD** zijn

1STE ETAGE

Beleefde uitnodiging zonder verplichting tot koopen.
ENORME KEUZE - BILLIJKE PRIJZEN.

HOTEL-RESTAURANT
SANTOSA.

Telefoon 1896. - 's-GRAVENHAGE.

Indisch Restaurant
PIEPER BAARS

PRINS HENDRIKPLEIN 3a 3b, 4.

Plat du Jours vanaf f 0.80.

Diners vanaf f 1.—.

Uitzending van alle gerechten en Diners.

Aanbevelend:

L. HANNEMANN, Eigenaar.

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag **MATINÉE.**

ENTRÉE: 50 en 25 Cent voor de **MATINÉE'S**, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30 voor de **AVOND-VOORSTELLINGEN.**

O. C. L. VOSVELD, Opticien, Hof-, Rijks- en Gemeenteverancier - KORTE POTEN 42. - Telefoon 3957 - 's-GRAVENHAGE.

GELIEVE S.V.P. OP NAAM EN WOONPLAATS TE LETTEN.

Specialiteit in Gouden Brillen en Pincenez, Barometers, Thermometers, Veld-, Theater- en Marinekijkers, Breukbanden, Buikbanden en verdere instrumenten. — Maatnemen en aanleggen v. Dames geschiedt door vrouwelijke behandeling.

Specialiteit in ANATOMISCHE MODELLEN.

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f - 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

NEDERLANDSCHE ELECTRISCHE OXIGENOL of NATUUR WASCHE, BLEEK- en STRIJKINRICHTING.
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.

OXIGENOL is zuurstof, vervangt CHLOOR.

Volgens Dr. FURNEÉ's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen. Apreteeren van alle soorten GORDIJNEN. Wasschen van DEKENS en SPREIEN.

Firma J. M. J. VAN WIELIK

Noordeinde 9 en Hartogstraat 1,

LEVERANCIERS VAN

**BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
DECORATIËN EN ORDELINTEN**
's-GRAVENHAGE.

Voor verzendingen aan particulieren (ook ter gelegenheid van het St. Nicolaasfeest) naar Oost- en West-Indië van

ECHTE HAAGSCHE HOPJES, CHOCOLADE, EXTRA FINE BONBONS, KOEK, BANKET
richte men zijne bestellingen aan

J. A. KRUL, Confiserie, Chocolaterie Royal
DEN HAAG, 44 Noordeinde 44.

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

**Weekblad
voor Indië**

onder Hoofdredactie van
M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den
agent voor Nederland: Uitgevers
Maatsch. „Het Gemeenschappelijk
belang” Nieuwe Molstraat 20,
DEN HAAG

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat, Brochurehandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven
gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. Jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT.

Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANNA

KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme

een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94.

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van
den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft
afdoende waarborgen.